

Tori valla alushariduse analüüs ja teenusvajaduse prognoos

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TORI VALLA RAHVASTIK	4
1.1. RAHVASTIKUARENGUD VALLAS JA PIIRKONDADES	4
1.2. PLANEERIMIS- JA E HITUSTE GEVUS	15
2. ALUSHARIDUSE KORRALDUS	18
3. TEENUSEVAJADUSE PROGNOOS	25
3.1. METOODIKA JA EELDUSED	25
3.2. PROGNOOSI TULEMUSED	27
4. KOKKUVÖTE JA ARUTELU	32
LISAD	40
<i>Lisa 1. Valla asustusüksused ja piirkonnad</i>	<i>40</i>
<i>Lisa 2. Rahvastik ja prognoos piirkondades</i>	<i>41</i>
<i>Lisa 2.1 Are piirkond</i>	<i>42</i>
<i>Lisa 2.2 Sauga piirkond</i>	<i>43</i>
<i>Lisa 2.3 Sindi linn</i>	<i>44</i>
<i>Lisa 2.4 Tammiste piirkond</i>	<i>45</i>
<i>Lisa 2.5 Tori piirkond</i>	<i>46</i>
<i>Lisa 3. Õpilasränne lasteaia rühmaliikude lõikes õppeaastal 20/21</i>	<i>47</i>

SISSEJUHATUS

Tori valla rahvaarv on viimasel paaril aastal pöördunud kiirele kasvule, mille tulemusel on nähtav mõju alushariduse teenusevajaduse muutusele. Koolieelse lasteasutuse seadus sedastab omavalitsusele kohustuse võimaldada valla elanikele lasteaiakohad. Kiire kasvu taustal ei ole olnud võimalik kohustuste osas täielikult sammu pidada. Planeerimis- ja ehitustegevus on vallas aktiveerunud ning vald paikneb endiselt Pärnu linna potentsiaalse valglinnastumise otseses mõjupiirkonnas, mistõttu võib soodsa majanduskeskkonna püsides eeldada kasvu jätkumist ka tulevikus. Teisalt toob olemasolev rahvastiku vanusstruktuur Eestis ja Tori vallas kaasa olulisi muutusi nii sündide kui ka võimalike rändajate arvus.

Käesoleva töö eesmärgiks on analüüsida ja prognoosida Tori valla alushariduse teenusvajadust aastani 2035 olukorras, kus viimastel aastatel on teenust vajavate laste arv suurenenud.

Analüüsis on erinevate andmete esitamise perioodiks sõltuvalt andmesisust 15 kuni peamiselt möödunud viis-kuus aastat. Piisava detailsuse saavutamiseks on vallas eristatud viis piirkonda: Are, Sauga, Sindi, Tammiste ja Tori. Selguse huvides on täpsemalt vaadeldud ka mõningaid asustusüksuseid, kus muutuste tempo on olnud kiire.

Kuna teenusevajaduse kujunemise seisukohalt on olulised toimunud rahvastikuprotsessid, on töö esimeses osas esitatud ülevaade möödunud aastate rahvastikusündmustest ja hetkeolukord Tori valla viies piirkonnas. Rahvastikuülevaates on kasutatud rahvastikuregistri andmeid ja need on aluseks ka prognoosi koostamisel. Tuleviku teenusevajaduse kujunemise seisukohast on oluline välja tuua ka elluviidavad ja planeeritavad elamuarendused valla piirkondades.

Töö teises peatükis on välja toodud alushariduse asutused ja teenusemahud ning lasteaiarände muster nii vallas tervikuna kui ka piirkondade vaates. Kasutatud on Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid Tori valda registreeritud elanikest lasteaialiste ja valla haridusasutustes käivate lasteaialiste kohta.

Kolmandas peatükis on rahvastikuanalüüsi ja elamuarenduse info alusel püstitatud sündimus- ja rändeeldused piirkondadele ning esitatud rahvastikuproгноos aastani 2035. Prognoosil on kaks stsenaariumit iga piirkonna kohta (baasstsenaarium ja rändestsenaarium). Teenusevajaduse prognoosi metoodikat on täpsemalt kirjeldatud vastavas peatükis.

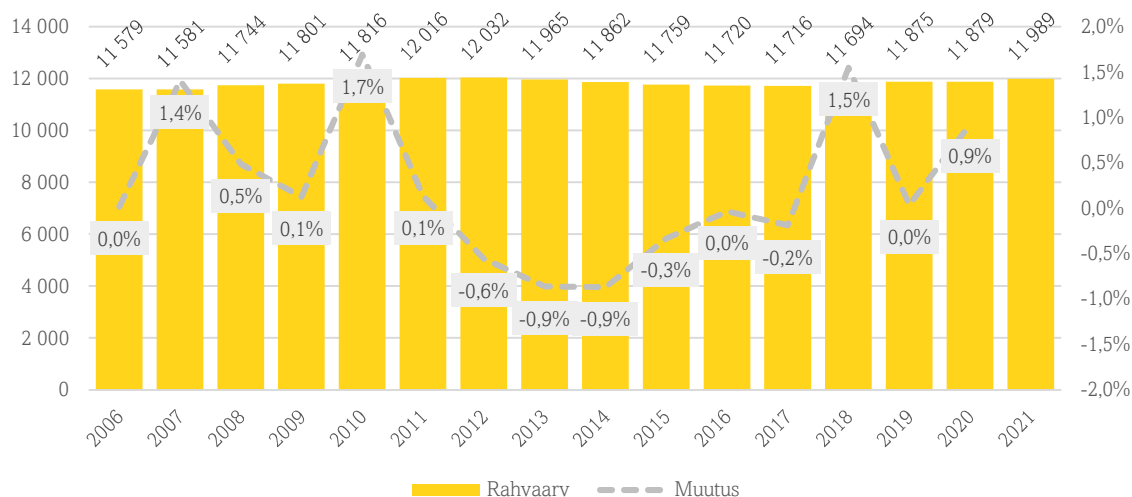
Lõpetuseks on kokkuvõtvalt esitatud analüüsi peamised järeldused ja tulemused.

Töö koostajad tänavad meeldiva koostöö eest ning avaldavad lootust, et töö alusel on Tori vallas võimalik kujundada lähtesuunad alushariduse korralduse otsuste vastuvõtmiseks ja edasiste tegevuste planeerimiseks.

1. TORI VALLA RAHVASTIK

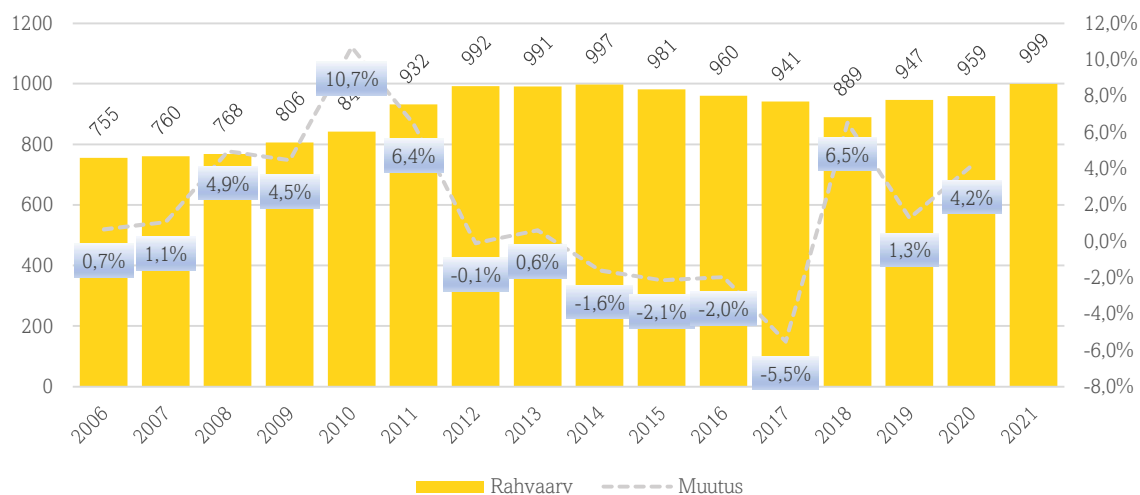
1.1. Rahvastikuarengud vallas ja piirkondades

Tori valla elanike arv oli rahvastikuregistri andmetel 1. jaanuari 2021. a. seisuga 11 989 inimest. Viimase 15ne aasta jooksul on rahvaarv valla territooriumil püsinud suhteliselt stabiilne. Kui perioodil 2012-2017 elanike arv kahanes, siis aastast 2018 on inimesi taas lisandunud – kolme aastaga u 300 elanikku (joonis 1).

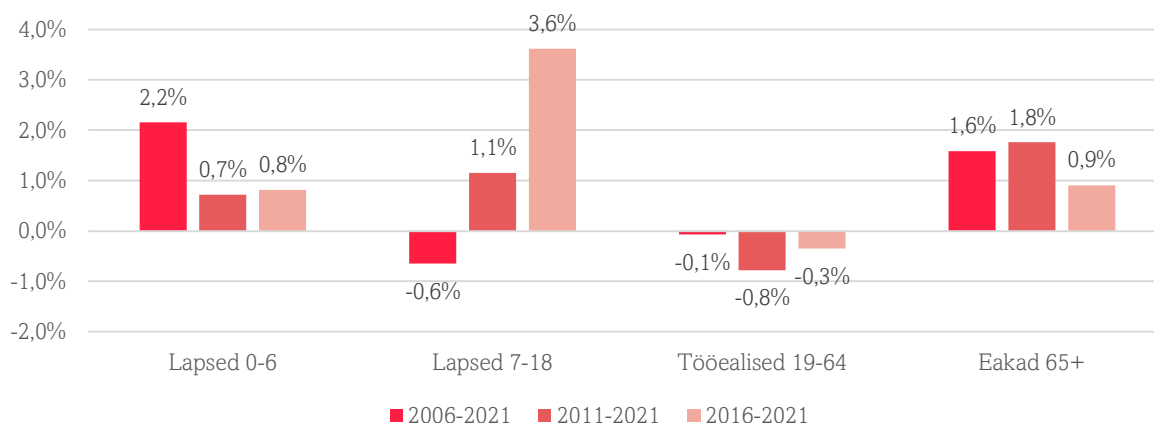
Joonis 1. Rahvaarvu muutus Tori vallas 2006-2021 (Rahvastikuregister)

Kuni 6-aastaste elanike arv kasvas kiirelt eelmise kümnendi alguseni, millele järgnes langus. Viimase kolme aasta jooksul on taas lisandunud enam kui sada koolieelses eas last ja nende koguarv küündib ligi 1000ni. Samas suurusjärgus oli vallas lapsi ka seitse aastat tagasi (joonis 2).

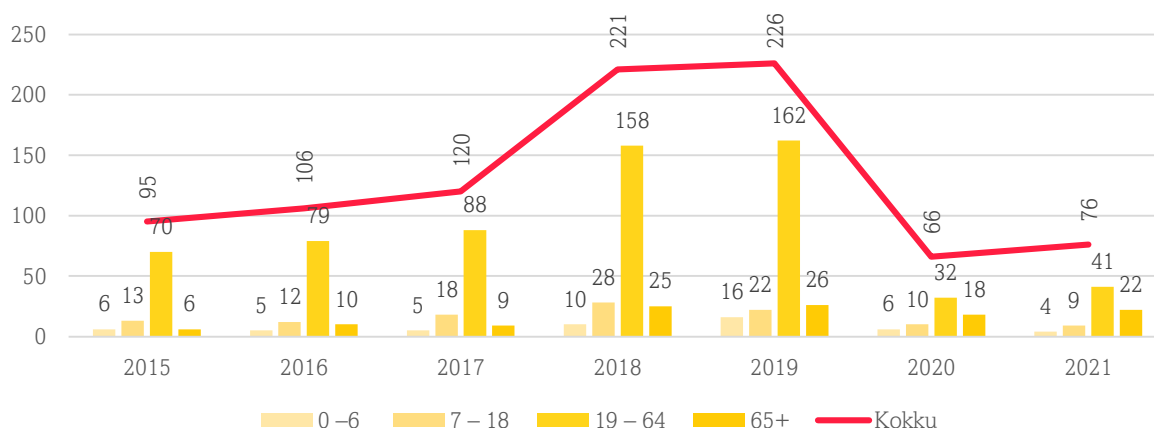
Joonis 2. Vanusrühma 0-6 muutus Tori vallas 2006-2021 (Rahvastikuregister)

Teistest vanuserühmadest on möödunud viiel aastastal vallas kõige kiiremini kasvanud koolieas laste arv. Tööealine elanikkond (vanuserühm 19-64) on perioodil 2006-2021 läbivalt olnud väikeses languses ning eakate arvukus (vanusrühm 65+) on kasvanud (joonis 3).

Joonis 3. Rahvaarvu aastakeskmise muutus vanuserühmades 2006-2021 (Rahvastikuregister)

Viimase viie aasta rahvastikuandmete vaatamisel tuleb arvestada, et need on mõnevõrra mõjutatud kohaliku omavalitsuse täpsusega rahvastiku andmete täpsustamisest rahvastikuregistris (muudatused jõustusid 2.01.2019) ja haldusreformist (Sindi linnas ei olnud eelnevalt eristatud KOV täpsusega rahvaarv). Samas käesoleva töö fookuse seisukohast ei mängi KOV täpsusega rahvastik olulist rolli. Nooremates vanuserühmades on neid üksikuid - kuni 6-aastaseid lapsi oli aasta alguses neli (joonis 4).

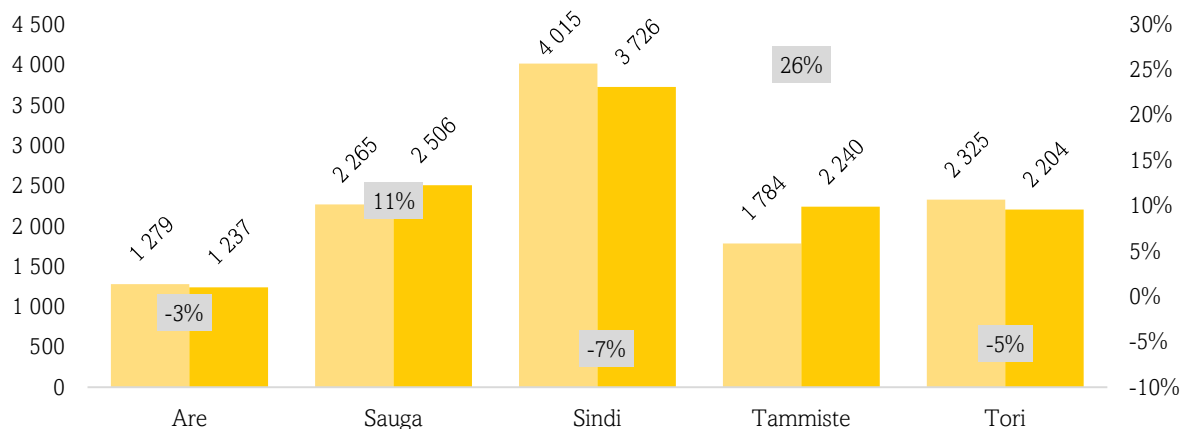

Joonis 4. Omavalitsuse täpsusega registreeritud rahvastik Tori vallas aastatel 2015-2021 (Rahvastikuregister)

Sündimus- ja rändeprotsesside kirjeldamise selguse huvides, ei ole järgnevalt esitatud andmetes omavalitsuse täpsusega rahvastikuga arvestatud.

Vald on töös jaotatud viieks piirkonnaks. Ligi kolmandik valla elanikkonnast paikneb Sindi linnas. Sauga, Tammiste ja Tori piirkonnad on rahvaarvult sarnases suurusjärgus – 2200 kuni 2500 elanikku. Väikseim on Are piirkond enam kui 1200 elanikuga.

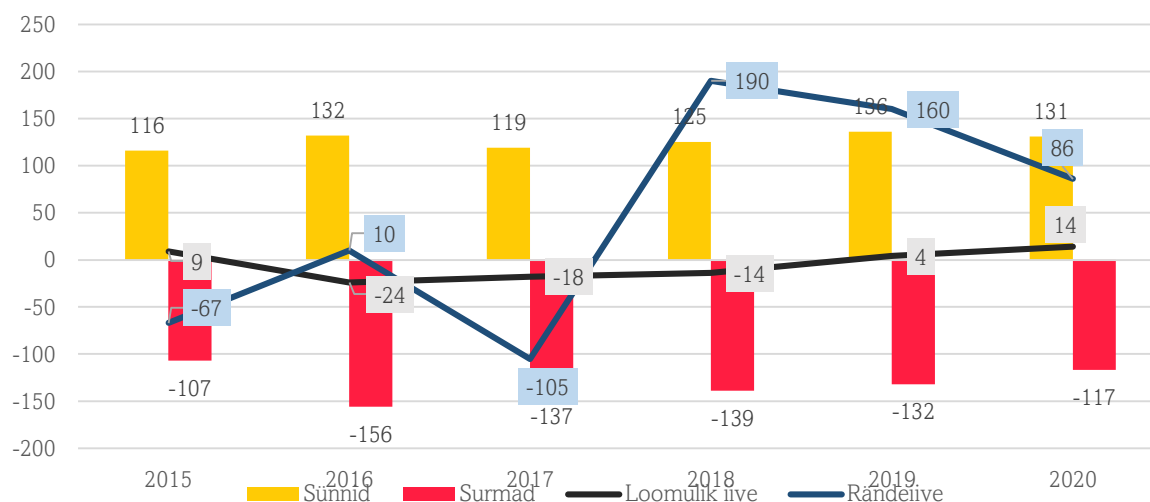
Viimase kuue aasta vaates saab piirkondade rahvaarvu muutuse vaates eristada kolme trendi. Väga kiirelt (26%) on kasvanud Tammiste piirkonna elanikkond. Kiirelt (11%) on kasvanud Sauga piirkonna elanikkond. Rahvaarv on kahanenud Are (u 40 inimese võrra), Tori (u 120 inimese võrra) ja Sindi (ligi 300 elaniku võrra) piirkonnas (joonis 5).

Joonis 5. Rahvaarvu muutus piirkondades 2015-2021 (Rahvastikuregister)

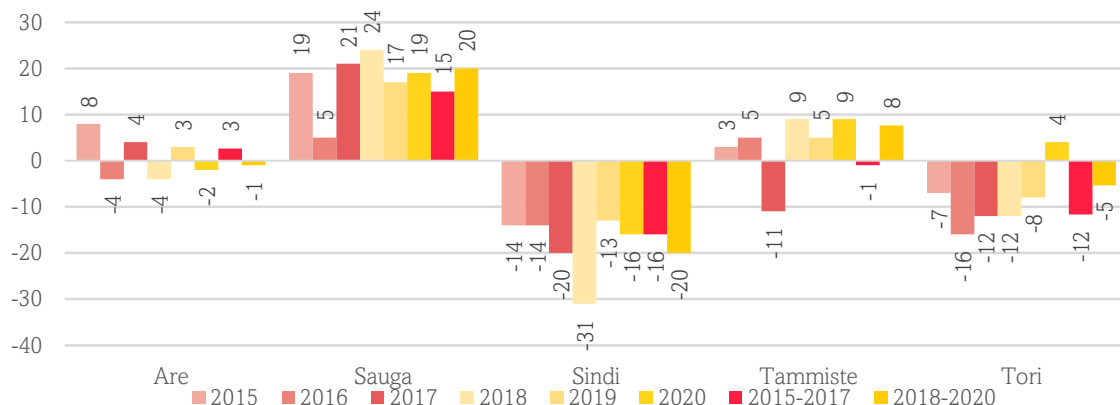
Möödunud kuue aastaga on elanike arv kasvanud kaheksateistkümnes ja kahanenud kahekümne neljas asustusüksuses. Kõige enam elanike on lisandunud Tammiste (+410), Eametsa (+246), Kilksamaa (+45) ja Pulli külas (+20).

Loomulik iive on vallas perioodil 2015-2020 olnud vähesel määral negatiivne ehk surmade arv ületab sündide arvu. Viimasel kuuel aastal on sündide arv vallas tervikuna olnud vahemikus 116-136 sünni aastas, aastakeskmiselt on sünde 127. Keskmisest kõrgema sündide arvuga on olnud aastad 2019 ja 2020. Aastakeskmiselt on surmasid olnud 131. Perioodil kokku on aastakeskmiselt valda saabunud 68 inimest enam, samas liikumised on aastate lõikes olnud muutliku suunaga. Viimasel kolmel aastal on rändeiive olnud tugevalt positiivne (joonis 6).

Joonis 6. Loomulik- ja rändeiive 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Nii periooditi kui ka piirkonniti on sündimus- ja suremuskäitumises erinevusi. Kui aastatel 2015-2017 kahanes rahvaarv loomuliku iibe tulemusena aastakeskmiselt 11 inimese võrra, siis aastatel 2018-2020 kasvas ühe inimese võrra. Loomulik iive olnud stabiilselt enim positiivne Sauga piirkonnas (+18 aastat), vähem Tammiste piirkonnas (+3 aastat). Are ja Tori piirkondades on olnud mõlemasuunalisi kõikumisi, kuid absoluutnumbrid on väikesed. Sindis on loomulik iive olnud stabiilselt negatiivne (joonis 7).

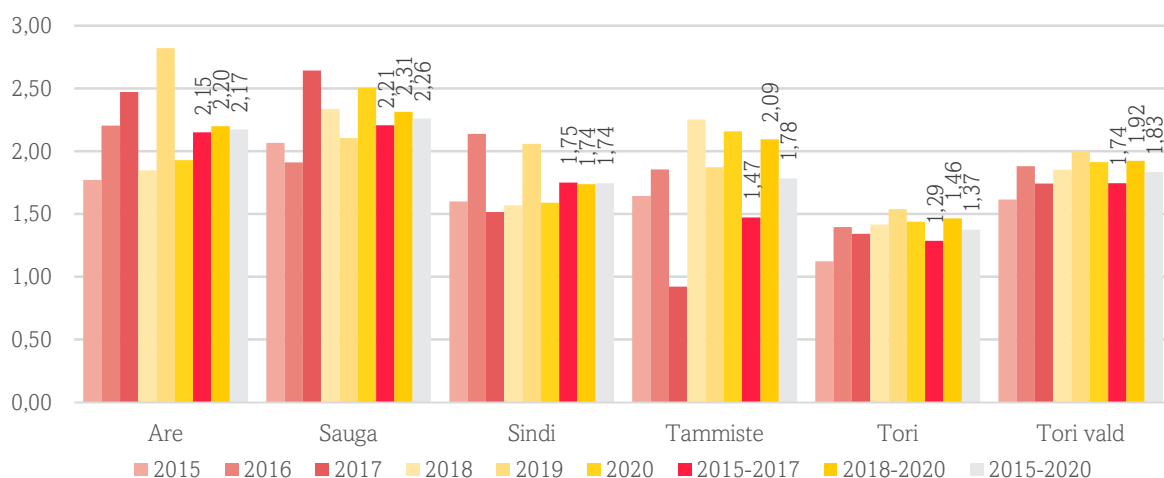

Joonis 7. Aastakeskmine loomulik iive piirkondades 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Sündide arvu langust on lisaks sisse- ja väljarändele aidanud pidurdada sündimuskäitumises aset leidnud muutused ja perepoliitika meetmed (nt kolmanda lapse kõrgem toetus). Samas on ema keskmine vanus lapse sünnil nii Eestis tervikuna kui ka Pärnu maakonnas kiirelt kasvanud. Kui aastal 2015 oli Pärnumaal 29-aastaste ja nooremate naiste osakaal sündide arvukuses 52%, siis 2020. aastal vaid 43 %. Selline trend võib tulenevalt riigi perepoliitika jm mõjudest veel ka järgnevatel aastatel jätkuda, kuid arvestades bioloogilisi tegureid, mitte lõputult. Rahvaarvult väiksemate põlvkondade peamisse viljakasse ikka jõudmisel hakkab sündide arv paratamatult vähenema.

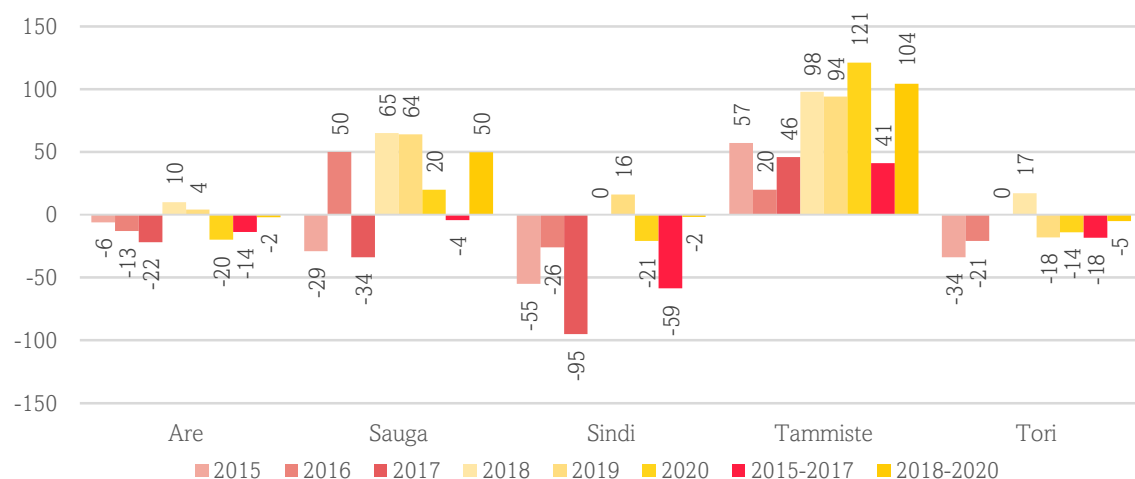
Summaarne sündimuskordaja on Tori vallas viimasel kuuel aastal olnud vahemikus 1,61 kuni 2,0 last viljakas eas naise kohta. Seejuures on aastatel 2015-2017 kordaja olnud keskmiselt 1,74 ja aastatel 2018-2020 1,92 last. See on allpool rahvastiku taastetaset (keskmiselt 2,1 last), kuid kõrgem võrreldes Eesti keskmisega, mis oli 2020. aastal 1,58 last viljakas eas naise kohta.

Piirkonnad on olnud erineva sündimuskäitumisega. Are ja Sauga piirkonnas on kuue aasta keskmine näitaja taastote tasemel, samuti Tammiste piirkonnas viimase kolme aasta keskmisena. Sindi linnas on näitaja olnud stabiilselt tasemel u 1,75 last. Läbivalt madalam on sündimuskordaja olnud Tori piirkonnas (u 1,4 last). Teisalt tuleb eriti just väiksema rahvaarvuga piirkondade puhul arvestada, et ka väiksemad kõikumised sündide arvu absoluutväärtuses omavad suuremat mõju summaarse sündimuskordaja väärtusele (joonis 8).

Joonis 8. Summaarne sündimuskordaja piirkondades 2015-2020 (arvestused rahvastikuregistri andmetel)

Nii periooditi kui ka piirkonniti on rändekäitumine olnud erinev. Perioodil 2015-2017 oli rändesaldo vallas negatiivne aastakeskmiselt 54 inimese võrra ja aastatel 2018-2020 positiivne aastakeskmiselt 145 inimese võrra. Rändeaktiivsus ei jaotu valla territooriumil ühtlaselt. Kõige enam elanikke on saabunud Tammiste piirkonda, seejuures valdav osa neist viimase kolme aasta jooksul. Teiseks Sauga piirkonda, kus samuti 2018-2020 periood on olnud kiirema kasvuga. Liikumised on väheldaselt negatiivsed Are ja Tori piirkonnas. Kui perioodil 2015-2017 toimus Sindist selgelt väljaränne, siis viimasel kolmel aastal on liikumised stabiliseerunud (joonis 9).

Joonis 9. Aastakeskmine rändeiive piirkondades 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Kokkuvõtvalt on viimasel kuuel aastal loomuliku- ja rändeiibe mõju rahvaarvu muutusele olnud vastavalt 0% ja 0,4% aastas. Loomuliku iibe mõju on aastakeskmiselt olnud kõige suurem Sauga piirkonnas (0,7%) ning rändeiibe mõju Tammiste piirkonnas (3,7%) (tabel 1).

Tabel 1. Loomuliku- ja rändeiibe mõju rahvaarvu muutusele piirkondades 2015-2020 (Rahvastikuregister)

Loomuliku iibe jaotus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	aastakeskmine
Are	0,6%	-0,3%	0,3%	-0,3%	0,2%	-0,2%	0,1%
Sauga	0,8%	0,2%	0,9%	1,0%	0,7%	0,8%	0,7%
Sindi	-0,3%	-0,4%	-0,5%	-0,8%	-0,3%	-0,4%	-0,5%
Tammiste	0,2%	0,3%	-0,6%	0,5%	0,2%	0,4%	0,2%
Tori	-0,3%	-0,7%	-0,5%	-0,5%	-0,4%	0,2%	-0,4%
Kokku	0,1%	-0,2%	-0,2%	-0,1%	0,0%	0,1%	0,0%
Rändeiibe jaotus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	aastakeskmine
Are	-0,5%	-1,0%	-1,7%	0,8%	0,3%	-1,6%	-0,6%
Sauga	-1,3%	2,2%	-1,5%	2,8%	2,7%	0,8%	1,0%
Sindi	-1,4%	-0,7%	-2,4%	0,0%	0,4%	-0,6%	-0,8%
Tammiste	3,2%	1,1%	2,5%	5,1%	4,7%	5,7%	3,7%
Tori	-1,5%	-0,9%	0,0%	0,8%	-0,8%	-0,6%	-0,5%
Kokku	-0,6%	0,1%	-0,9%	1,7%	1,4%	0,7%	0,4%

Võrreldes peamises rändeeas (0-49) rahvastiku vanusstruktuuri 2021. aastal viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sündi), joonistub piirkondade lõikes välja osalt sarnane dünaamika. Sisserände raskuskese on nooremates vanuserühmades (kuni 19 eluaastat) ja saldo on positiivne kõikides piirkondades (enim Tammistes). Teisalt, kui Are, Sindi ja Tori piirkonnas on kahekümnendast eluaastast vanemate rändesaldo negatiivne, siis Saugal ja Tammistel positiivne (tabel 2).

Tabel 2. Kuni 49-aastaste rändesaldo perioodil 2016- 2020 vanusrühmades piirkondades (Rahvastikuregister)

Vanusrühm	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori	Tori vald
0 – 4	-3	14	9	50	13	83
5 – 9	1	-10	6	2	17	16
10 – 14	5	19	11	46	16	97
15 – 19	4	18	9	26	4	61
20 – 24	-3	6	-24	0	-23	-44
25 – 29	-14	47	-18	30	-34	11
30 – 34	5	33	-24	15	-21	8
35 – 39	-16	23	-21	49	-9	26
40 – 44	-11	-18	2	37	-13	-3
45 – 49	1	12	5	26	-1	43
0-49	-31	144	-45	281	-51	298

Vaadeldes täpsemalt kuni 18-aastaste rändesaldot, võib täheldada, et vanuses 0-1 ja 6-8 on toimunud vastassuunalised rändeliikumised. Eeldatavalt tulenevalt lasteaia ja koolikohtade soovist Pärnu linnas (tabel 3).

Tabel 3. Kuni 18-aastaste rändesaldo perioodil 2016- 2020 piirkondades (Rahvastikuregister)

Vanus	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori	Tori vald
0	1	1	-4	-1	0	-3
1	-4	4	1	11	-3	9
2	5	4	-1	14	1	23
3	-2	0	9	13	9	29
4	-3	5	4	13	6	25
5	0	6	11	2	9	28
6	-4	-2	-5	-2	4	-9
7	5	-4	0	1	1	3
8	2	-12	1	-2	0	-11
9	-2	2	-1	3	3	5
10	5	-5	-7	8	3	4
11	0	12	1	4	6	23
12	0	9	6	14	4	33
13	1	6	6	13	0	26
14	-1	-3	5	7	3	11
15	0	0	9	6	5	20
16	4	0	5	9	-1	17
17	-2	8	-8	5	0	3
18	0	8	-1	7	1	15
Kokku	5	39	31	125	51	251

Kuni 6-aastaste rändesaldo on Are piirkonnas perioodil 2015-2020 seitsme lapsega miinuses. Absoluutnumbrites on liikumised tagasihoidlikud (tabel 4).

Tabel 4. Kuni 6-aastaste rändesaldo Are piirkonnas (Rahvastikuregister)

Vanus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Eluaastal
0	2	-1	-3	2	-4	1	-3
1	-1	2	-2	0	2	0	1
2	-1	-6	-2	1	-1	1	-8
3	-1	1	-1	2	0	2	3
4	1	2	1	3	-1	-1	5
5	-2	-1	0	1	2	-1	-1
6	-1	0	-1	0	0	-2	-4
Kokku	-3	-3	-8	9	-2	0	-7

Sauga piirkonnas on rändesaldo kokku samuti negatiivne, kuid seda perioodi algupoole arvelt. Selgelt joonistub välja, et esimesel eluaastal registreeritakse laps valla elanikuks ja kuuendal eluaastal mujale. Teisalt, möödunud kahel aastal seda trendi pole olnud (tabel 5).

Tabel 5. Kuni 6-aastaste rändesaldo Sauga piirkonnas (Rahvastikuregister)

Vanus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Eluaastal
0	0	-1	-3	0	-3	1	-6
1	4	7	1	5	5	7	29
2	2	1	-2	4	-1	-1	3
3	-2	-6	1	4	0	-1	-4
4	-1	-1	2	1	2	1	4
5	-1	0	0	3	-6	-5	-9
6	-12	-6	-9	-8	-3	1	-37
Kokku	-10	-6	-10	9	-6	3	-20

Sindi piirkonda on lapsi tulnud juurde, enim möödunud aastal (11 lasteaiaaastas last). Lahkujad on ülekaalus veel aastaseks saamata ja 6-aastaste laste hulgas (tabel 6).

Tabel 6. Kuni 6-aastaste rändesaldo Sindi piirkonnas (Rahvastikuregister)

Vanus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Eluaastal
0	-5	-3	-1	-2	-1	-4	-16
1	-1	0	0	1	-2	2	0
2	1	-1	3	-1	5	3	10
3	-3	0	0	3	1	4	5
4	0	3	0	-2	2	7	10
5	5	0	-2	2	2	3	10
6	1	-2	-2	-3	-4	-4	-14
Kokku	-2	-3	-2	-2	3	11	5

Tammiste piirkonda on enim lisandunud kuni 4-aastaseid. Kuuendal eluaastal on järjepidevalt lahkunud 4-9 last aastast. 2019. aastal oli rändesaldo positiivne 10 ja 2020. aastal 16 lapse võrra – ehk sisuliselt lisandus ühe lasteaiaühikuga jagu lapsi (tabel 7).

Tabel 7. Kuni 6-aastaste rändesaldo Tammiste piirkonnas (Rahvastikuregister)

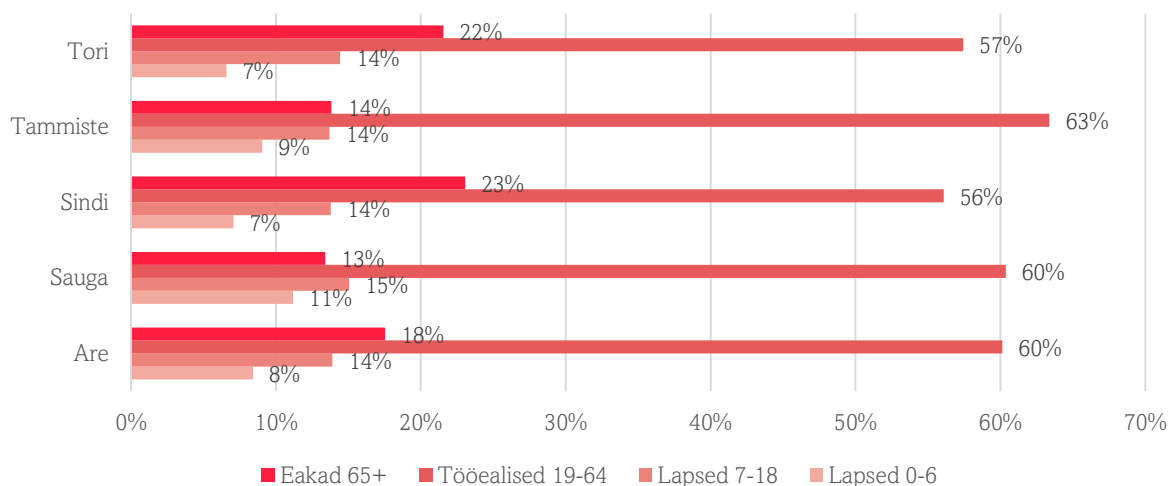
Vanus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Eluaastal
0	5	0	1	3	3	-1	11
1	3	-1	5	6	5	8	26
2	1	-1	1	2	4	6	13
3	2	2	2	-2	3	2	9
4	0	-1	-1	-1	1	3	1
5	-1	-1	-5	2	3	3	1
6	-4	-4	-5	-7	-9	-5	-34
Kokku	6	-6	-2	3	10	16	27

Tori piirkonnas on saldo olnud positiivne igas vanuses laste hulgas, samas ühe aasta liikumiste absoluutväärtus on väike. Viimasel kahel aastal on lisandunud 3-4 last aastast (tabel 8).

Tabel 8. Kuni 6-aastaste rändesaldo Tori piirkonnas (Rahvastikuregister)

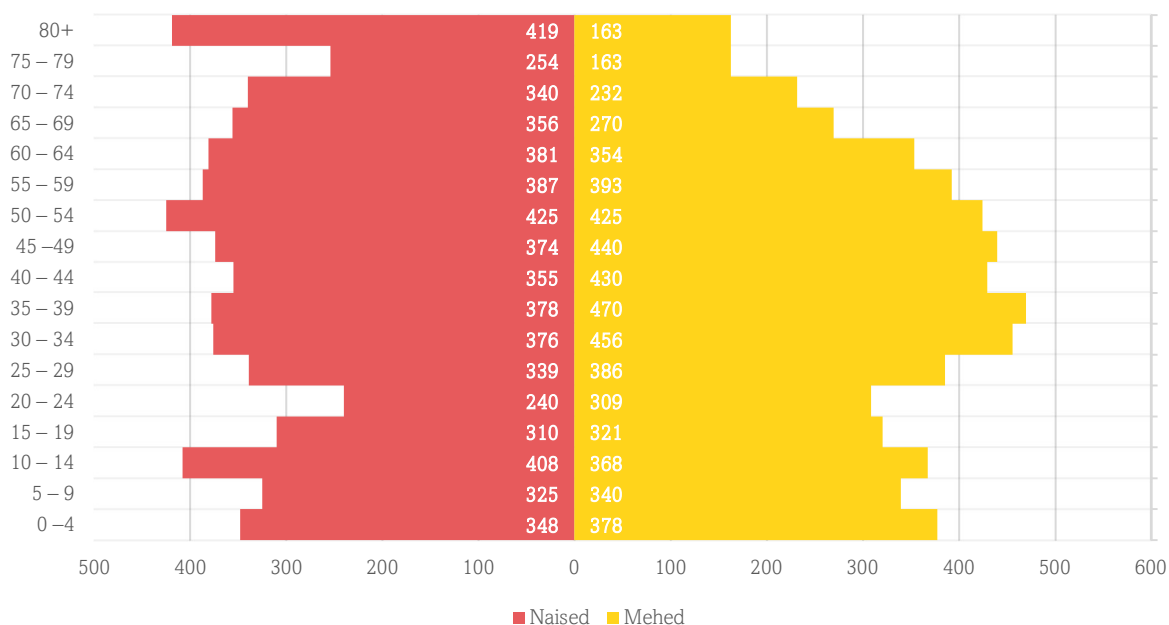
Vanus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Eluaastal
0	1	-1	1	0	1	0	2
1	-3	1	3	4	1	-4	2
2	-1	2	2	3	3	0	9
3	1	0	0	3	0	1	5
4	0	-1	1	2	-1	1	2
5	0	1	-2	-1	-1	4	1
6	-1	1	0	1	1	1	3
Kokku	-3	3	5	12	4	3	24

Tori valla elanikest 8,4% on kuni 6-aastased, 14,2% vahemikus 7-18 eluaastat, tööealisi on 59% ning 65-aastaseid ja vanemaid elanikke 18,4% kogurahvastikust. Piirkondade lõikes on mõningad erinevused. Kõige enam noori on Sauga (26%, sh 0-6 eluaastat 11%) ja Tammiste (23%, sh 0-6 eluaastat 9%) piirkonnas (joonis 10).

Joonis 10. Vanuserühmade osakaal piirkondades 2021 (Rahvastikuregister)

Vaadeldes 2021. aastaks kujunenud valla elanikkonna soo-vanuskooresseisu, on näha, et elanike jaotus on vanuselisel pigem tasakaalus. Arvukaimad vanuserühmad, kus elanike arv on suurem kui 800, on 30-39 ja 45-54 eluaastat. Nooremad vanuserühmad on siiski väiksemad, 5-9 ja 15-19 aastaste arv jääb alla 700 ning eriti tagasihoidlik (u 550 elanikku) on vanuserühm 20-24. Seega väiksemad põlvkonnad sisenevad lähikümnendil viljakasse ikka, mis sisserrände puudumisel tooks kaasa sündide arvu kahanemise (joonis 11).

Joonis 11. Rahvastiku soo-vanusjaotus Tori vallas seisuga 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

Ülalpeetavate määr iseloomustab ülalpeetavate (0-14-aastaste ning 65-aastaste ja vanemate) põlvkondade summaarse arvukuse suhet tööeliste (15-64-aastaste) arvukusse. Mida väiksem see suhe on, seda väiksem koormus on tööelistel. Tori valla näitaja 0,58 on samal tasemel Eesti keskmisega (0,58).

Demograafiline tööturusurve indeks arvutatakse kui 5-14-aastaste elanike ja 55-64-aastaste elanike arvukuse suhe. Indeks iseloomustab lähitulevikus tööturule sisenevate ja sealt

väljuvate põlvkondade arvukuse vahetõrka (tasakaalus rahvastiku korra võrdub ühega). Tori vallas on tööturule sisenevad põlvkonnad mõnevõrra väiksemad kui sealt väljuvad. Indeksi väärtus tasemel ligi 0,95 on kõrgem Eesti (0,86) keskmisest. Viimaste aastate sisse- ja väljarände tulemusel on näitaja oluliselt paranenud.

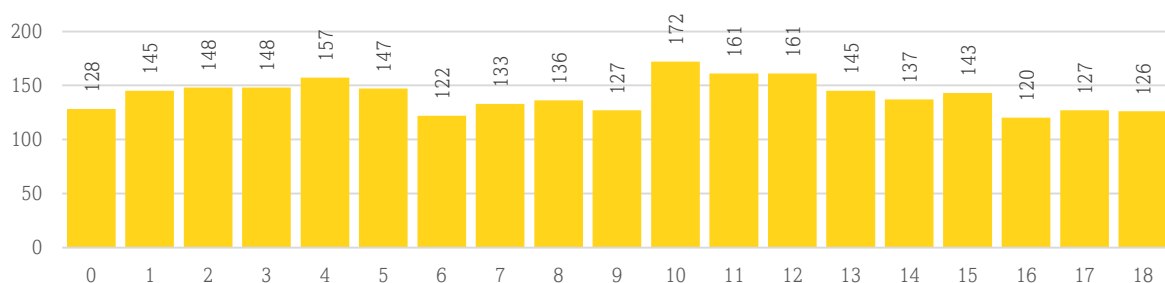
Sugude suhe näitab meeste arvu suhtena 100 naise kohta. Sugude suhe on vallas kogurahvastiku vaates tasakaalus. Samas peamises fertiilses eas vanusrühmas (20-39) on mehi viiendiku võrra enam. Kokkuvõttev profiil valla ja piirkondade peamistest demograafilistest näitajatest on esitatud tabelis 9.

Tabel 9. Demograafilised näitajad Tori vallas 2015-2021 ja piirkondades 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

Tori vald	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ülalpeetavate määr	0,51	0,53	0,53	0,54	0,55	0,56	0,58
Demograafilise töötururinde indeks	0,85	0,87	0,87	0,85	0,87	0,91	0,95
Sugude suhe	0,96	0,96	0,96	0,97	0,98	0,98	0,98
Sugude suhe vanuserühmas 20-39	1,18	1,22	1,24	1,25	1,25	1,22	1,22

Piirkonnad 2021	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori
Ülalpeetavate määr	0,55	0,55	0,65	0,48	0,61
Demograafilise töötururinde indeks	0,87	1,25	0,91	0,90	0,84
Sugude suhe	1,00	0,99	0,88	1,10	1,02
Sugude suhe vanuserühmas 20-39	1,20	1,10	1,18	1,33	1,36

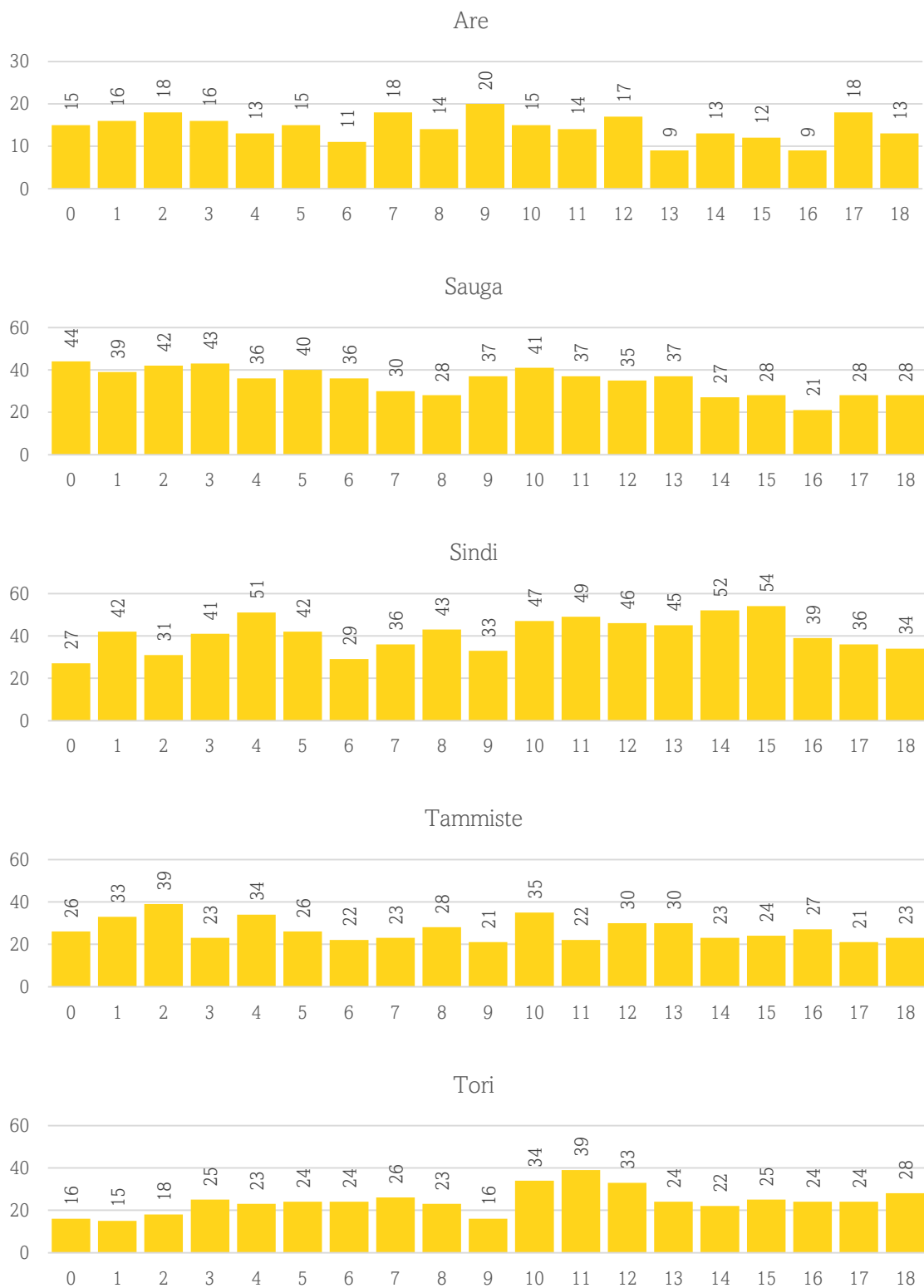
2021. aastal on Tori valla suuremad laste aastakäigud (160 last või enam) juba põhikooli II astmes. Kui laste arv nooremates aastakäikudes 6-9 eluaastat jääb 120 ja 135 lapse vahele, siis kuni 6-aastasteid on siiski peaaegu samaväärses suurusjärgus suurimate aastakäikudega 145-157 last. Erandina on paarikümne lapse võrra väiksem viimati sündinud aastakäik (joonis 12).

Joonis 12. Kuni 18 aastased lapsed Tori vallas 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

Piirkondade lõikes on laste aastakäikude jaotuses järgnevad erinevused (joonis 13):

- Are piirkonnas on kuni 3-aastaste laste aastakäigud suuremad kui 4-6 aastaste;
- Sauga piirkonnas on kuni 3-aastaste laste aastakäigud suuremad kui 4-6 aastaste ja koolieas laste aastakäigud;;
- Sindi piirkonnas on aastati suured kõikumised. Lasteaiaaeg on nii 30 kui ka 50 lapsega aastakäike, keskmiselt on sünnipõlvkonnad kuni 6-aastaste hulgas siiski väiksemad kui põhikooli II ja III astmes;
- Tammiste piirkonnas noorem vanuses lapsi pigem enam kui kooliealisi. Kõikumised kuni 6-aastaste laste sünnipõlvkonnas on suured – 22 kuni 39 last;
- Tori piirkonnas 3 kuni 6 aastaseid aastakäigus keskmiselt kuni 10 võrra enam kui kuni kahe aastaseid.

Joonis 13. Kuni 18-aastased lapsed piirkondades 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

Vaadeldes valla ja piirkondade lapsi kolme aastaste vanuserühmadena on näha, et olemasoleva vanusstruktuuri järgi siseneb järgneval kuuel aastal vallas kooliikka 30-45 last enam kui hetkel on I kooliastmes. Sauga ja Tammiste piirkondades on lasteaiaaas laste

vanusrühmad kõige arvukamad vanusrühmad. Seejuures 1 kuni 3 aastaseid on enam kui 4 kuni 6 aastaseid. Sindi ja Tori piirkonnas on olukord vastupidine – lasteaiaaas vanusrühmad on väiksemad ning 1 kuni 3 aastaseid on vähem kui 4 kuni 6 aastaseid (tabel 10).

Tabel 10. Lapsed 3-aastaste vanuserühmadena piirkondades (Rahvastikuregister)

	Tori vald	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori
kooli 4-6 aasta pärast	441	50	124	114	95	58
kooli 3. a. jooksul	426	39	112	122	82	71
I aste	396	52	95	112	72	65
II aste	494	46	113	142	87	106
III aste	425	34	92	151	77	71
gümnaasium	373	40	77	109	71	76

Asustusüksuste lõikes on viimasel kuuel aastal vallas kõige kiiremini kasvanud Tammiste küla (lisandunud 410 uut elanikku) ja Eametsa küla (246 uut elanikku). Nende hulgas on vastavalt 37 ja 42 kuni 6-aastast last. Laste arv on kasvanud 23s asustusüksuses kokku 146 lapse võrra ning kahanenud 18 asustusüksuses kokku 130 lapse võrra. Enam kui kümne võrra on kuni 6-aastaste laste arv kahanenud Sindi linnas, Sauga ja Are alevikus ning Jõesuu külas (tabel 11).

Tabel 11. Rahvaarvu muutus asustusüksustes 2015-2021 (Rahvastikuregister)

Piirkond	Asustusüksus	0–6	7–18	19–64	65+	Kokku	0-6	7-18	19-64	65+	Muutus 15-21	Muutuse %	sh 0-6 aastased
Sauga	Eametsa küla	82	128	380	53	643	13%	20%	59%	8%	246	62%	42
Tammiste	Tammiste küla	166	259	1 084	213	1 722	10%	15%	63%	12%	410	31%	37
Are	Suigu küla	20	36	143	42	241	8%	15%	59%	17%	-10	-4%	9
Tammiste	Pulli küla	13	17	95	33	158	8%	11%	60%	21%	39	33%	8
Tammiste	Kiisa küla	9	9	58	13	89	10%	10%	65%	15%	20	29%	7
Are	Parisselja küla	8	9	23	5	45	18%	20%	51%	11%	6	15%	4
Tammiste	Rütavere küla	4	3	36	13	56	7%	5%	64%	23%	5	10%	4
Tori	Selja küla	27	37	173	63	300	9%	12%	58%	21%	-4	-1%	4
Sauga	Kiiksama küla	48	75	270	59	452	11%	17%	60%	13%	45	11%	3
Tori	Levi küla	6	7	23	12	48	13%	15%	48%	25%	0	0%	3
Sauga	Nurme küla	17	23	109	29	178	10%	13%	61%	16%	0	0%	3
Tori	Randivälja küla	5	8	41	14	68	7%	12%	60%	21%	19	39%	3
Tori	Urumarja küla	7	15	57	16	95	7%	16%	60%	17%	3	3%	3
Are	Eavere küla	5	5	18	7	35	14%	14%	51%	20%	2	6%	2
Tori	Kuiaru küla	4	9	41	7	61	7%	15%	67%	11%	-13	-18%	2
Are	Kurena küla	4	3	27	13	47	9%	6%	57%	28%	-5	-10%	2
Tori	Rätsepa küla	4	4	20	13	41	10%	10%	49%	32%	9	28%	2
Are	Tabria küla	3	3	26	5	37	8%	8%	70%	14%	-2	-5%	2
Tammiste	Vainu küla	6	5	51	18	80	8%	6%	64%	23%	7	10%	2
Tori	Elbi küla	1	2	3	1	7	14%	29%	43%	14%	5	250%	1
Are	Niidu küla	9	15	74	28	126	7%	12%	59%	22%	-8	-6%	1
Sauga	Räagu küla	4	6	26	12	48	8%	13%	54%	25%	2	4%	1
Are	Võlla küla	5	5	37	10	57	9%	9%	65%	18%	-6	-10%	1
Tori	Kõrsa küla	5	9	52	17	83	6%	11%	63%	20%	12	17%	0
Tori	Oore küla	6	11	53	21	91	7%	12%	58%	23%	-6	-6%	0
Are	Päriveri küla	4	6	23	3	36	11%	17%	64%	8%	3	9%	0
Tori	Aesoo küla	3	1	7	9	20	15%	5%	35%	45%	-6	-23%	-1
Are	Lepplaane küla	3	14	42	9	68	4%	21%	62%	13%	11	19%	-1
Tori	Mannare küla	2	6	21	8	37	5%	16%	57%	22%	-4	-10%	-1
Tori	Kildemaa küla	0	1	21	6	28	0%	4%	75%	21%	-9	-24%	-2
Tori	Piistaoja küla	8	19	60	20	107	7%	18%	56%	19%	0	0%	-2
Tori	Rüisa küla	0	1	9	5	15	0%	7%	60%	33%	-7	-32%	-2
Are	Elbu küla	3	13	41	8	65	5%	20%	63%	12%	-2	-3%	-4
Tori	Muraka küla	4	18	52	20	94	4%	19%	55%	21%	-4	-4%	-4
Tori	Taali küla	20	37	133	43	233	9%	16%	57%	18%	-14	-6%	-4
Tori	Võlli küla	2	9	33	13	57	4%	16%	58%	23%	-4	-7%	-4
Tori	Muti küla	1	8	39	7	55	2%	15%	71%	13%	-7	-11%	-5
Tori	Tohera küla	0	9	42	20	71	0%	13%	59%	28%	3	4%	-5
Tori	Tori alevik	24	73	245	94	436	6%	17%	56%	22%	-26	-6%	-8
Are	Murru küla	4	5	40	19	68	6%	7%	59%	28%	-19	-22%	-9
Tammiste	Urge küla	5	14	96	20	135	4%	10%	71%	15%	-25	-16%	-9
Are	Are alevik	36	58	250	68	412	9%	14%	61%	17%	-12	-3%	-10
Tori	Jõesuu küla	16	34	141	66	257	6%	13%	55%	26%	-68	-21%	-13
Sauga	Sauga alevik	129	145	728	183	1 185	11%	12%	61%	15%	-52	-4%	-23
Sindi	Sindi linn	263	514	2 090	859	3 726	7%	14%	56%	23%	-289	-7%	-23
Tori vald	Kokku	995	1 688	7 033	2 197	11 913	23%	23%	59%	18%	245	2%	16

Kogurahvastiku kasv vallas on kiirenenud tempos jätkunud ka 2021. aasta jooksul. Septembri alguse seisuga oli vallaelanikke 12 098 ehk arvestamata omavalitsuse täpsusega registreeritud rahvastiku, lisandus aasta esimese kaheksa kuuga 185 uut vallaelanikku. Sealhulgas Tammiste külas 85, Eametsa külas 72 (sh 15 kuni 6-aastast last) ja Sauga alevikus 24 uut elanikku. Sindi linnas on muutus jooksval aastal olnud väike (-8 elanikku). Kaheksa kuuga oli sündinud kokku 74 last ehk eeldatavalt kujuneb sünnipõlvkonna suurus eelmise aastaga sarnases vahemikus.

1.2. Planeerimis- ja ehitustegevus

Tuleviku rahvaarvu kujunemisel mängib olulist rolli planeerimis- ja ehitustegevus vallas.

Vallavalitsuse andmetel on 2021. aasta septembri seisuga Ehitisregistri järgi ehitusluba väljastatud 315le elamuühikule ja ehitamisel on 137 elamuühikut. Valla senise planeerimisajaloo (nt sisalduvad ka enne 2009.a. majanduslangust kehtestatud planeeringud) jooksul detailplaneeringutega kehtestatud, aga realiseerimata elamuühikuid on kokku 1270. Üldplaneeringu järgi on lisaks veel võimalik ligikaudu kuni 675 uue elamuühiku rajamine.

Elamuühiku puhul saab arvestada, et ühe ühikuga kaasneb keskmiselt 2,6 elanikku. Väljastatud ehituslubade ja ehitamisel olevate ühikute täielikul realiseerumisel oleks potentsiaalselt lisanduvaid vallaelanikke ligi 1200. Detailplaneeringutega kehtestatud elamuühikute täielikul väljaehitamisel saaks maksimaalselt lisanduda u 3300 elanikku. Üldplaneeringuga kavandatud elamumaa täielikul realiseerimisel lisanduks veel ligikaudu 675 elamuühikut - u 1750 elanikku. Ehk kokku võiks olemasolevate numbrite alusel valda lisanduda maksimaalselt u 6200 uut elanikku. Neist Sauga piirkonda u 2700, Tammiste piirkonda ligi 1600, Sindi linna ligi 1100, Tori piirkonda u 550 ja Are piirkonda u 300 (tabel 12).

Tabel 12. Elamuühikute arv ja potentsiaalselt lisanduvate elanike arv piirkondades (Tori Vallavalitsus)

	Ehitusloaga	Ehitamisel	Detailplaneeringuga kehtestatud	Üldplaneeringu potentsiaal	Kokku
ELAMUÜHIKUD					
Are	33	11	31	40	115
Sauga	141	61	660	185	1 047
Sindi	64	8	195	150	417
Tammiste	57	25	290	235	607
Tori	20	32	94	65	211
Kokku	315	137	1 270	675	2 397
POTENTSIAALSEID ELANIKKE					
Are	90	30	80	100	300
Sauga	370	160	1 720	480	2 720
Sindi	170	20	510	390	1 080
Tammiste	150	70	750	610	1 580
Tori	50	80	240	170	550
Kokku	830	360	3 300	1 750	6 230

Teisalt ei pruugi olemasolevad andmed peegeldada realistlikku tervikpilti. Andmetes on kattuvusi – ehitusloaga ja ehitamisel ühikud võivad sisalduda ka detailplaneeringuga kehtestatud ühikutes. Kõik väljastatud ehitusload ei päädi ehitustegevuse ja kasutusloa väljastamisega. Kõik planeeringud ei realiseeru. Paralleelselt on menetluses planeeringuid, kuid kas need jõuavad kehtestamiseni ja seejärel elluviimiseni (ning millise aja jooksul), on selgusetu ning seda on võimatu ka prognoosida. Tuleviku potentsiaalne ehitustegevus ei eelda alati ka planeeringu olemasolu. Tori vallas on mitmeid suvilapiirkondi, kus toimub ka jooksvat ümberehitamist aastaringseks kasutuselevõtmiseks. Samuti ei pruugi isegi pikas perspektiivis realiseeruda kehtiva üldplaneeringu potentsiaal.

Vaadeldes ehitusregistri ja planeeringute andmeid täpsemalt asustusüksuste lõikes, on näha, et ehitus- ja planeerimistegevus on valla territooriumil jaotunud ebaühtlaselt (tabel 13).

Tabel 13. Elamuühikute arv asustusüksustes (Tori Vallavalitsus)

Piirkond	Asula	Ehitusloaga	Ehitamisel	Detailplaneeringuga kehtestatud	Üldplaneeringu potentsiaal
Are	Are alevik	6	1	10	15
Are	Kurena küla	20	5	21	15
Are	Muud asustusüksused	7	5	0	5
Sauga	Eametsa küla	76	40	163	150
Sauga	Kilksama küla	35	8	22	20
Sauga	Nurme küla	27	11	55	15
Sauga	Räägu küla	0	2	100*	0
Sauga	Sauga alevik	3		320	0
Sindi	Sindi linn	64	8	195	150
Tammiste	Kiisa küla	1	1	62*	0
Tammiste	Pulli küla	4	1	26	25
Tammiste	Rütavere küla	10	0	14	0
Tammiste	Tammiste küla	39	20	148	200
Tammiste	Urge küla	0	1	0	10
Tammiste	Vainu küla	3	2	40*	0
Tori	Kõrsa küla	4	2	31	30
Tori	Tori alevik	4	1	43	30
Tori	Urumarja küla	4	1	20*	0
Tori	Muud asustusüksused	8	28	0	5

* Tärniga on tähistatud elamuühikud, mille realiseerumine on valla spetsialistide hinnangul täielikult või osaliselt perspektiivitu.

Esitatud andmete ning Tori Vallavalitsuste arengu- ja planeeringuosakonna ametnikega toimunud arutelu tulemusel, saab vallas toimuva ehitus- ja planeerimistegevuse ning selle perspektiivi kohta välja tuua järgneva:

- Are piirkonnas on tegevusaktiivsus väike - ehitusluba on väljastatud 33le elamuühikule ja ehitamisel on 12 ühikut. Detailplaneeringuga on kehtestatud 31 ühikut (planeeringud 15.a tagusest ajast) ja üldplaneeringu potentsiaal 35 ühikut. Piirkonna 12st asustusüksusest on enam tegevust ja potentsiaali ainult kahes – Are alevikus ja Kurena külas. On võimalus, et Kurena küla võib pikemas perspektiivis (peale Are ümbersõidu ehituse valmimist) piki vana Tallinn-Pärnu mnt serva alevikuga kokku kasvada. Lähiaastatel olulist rahvaarvu kasvu piirkonnas ette näha ei ole.
- Sauga piirkonnas on tegevusaktiivsus suurim Eametsa külas, vähemal määral ka Sauga alevikus ja Kilksamaa külas. Tegemist on olemasolevate andmete alusel kõige suurema potentsiaalse kasvuga piirkonnaga vallas.
- Eametsa külas on ehitustegevus aktiivne - ehitusluba on väljastatud 76le elamuühikule ja ehitamisel on 40 ühikut. Hinnanguliselt pool neist on olemasolevate suvilate ümberehitamine ja teine pool eelmise buumi ajal planeeritu realiseerimine ja üksikelanute valmimine. Detailplaneeringuga on kehtestatud 163 ühikut ja üldplaneeringu potentsiaal on 150 ühikut. Hinnanguliselt on surve planeerida suurem kui piirkonnas olemasolevad võimalused. Teisalt ei ole tehnilise- ja sotsiaalse infrastruktuuri areng külas olnud samaväärselt kiire elamuarendusega, mistõttu hetkel rohkem planeerida pigem ei lubata.
- Kilksama külas toimub peamiselt suvilate ümberehitamine aastaringelt kasutatavateks eluhooneteks (suvilaid on kokku u 250). Uusi elamupiirkondi ei ole ette nähtud.
- Sauga alevikus, maanteest lääne poole jäävatel aladel, asula siseselt tihenemist ei toimu. Potentsiaalne arenguala on maanteest idapool paiknev Hirvela detailplaneering, kus on

- veel välja ehitamata 20 16-korteriga elamut. Hetkel on hoonestusõiguse leping sõlmitud nelja kortermaja rajamiseks, neist üks on juba valminud ja lähiaastatel valmivad veel kaks.
- Sindi linnas aktiivset ehitustegevust ei toimu, aset leiab pigem elanikkonna noorenemine kasutuses olevatel pindadel. Täheldatavad on rändeliikumised, kus linnakorterist kolitakse Tammiste või Eametsa küla eramajasse ja korterisse kolitakse väljastpoolt linna. Linna tihendamise võimalus ja perspektiiv uusehitiste arvel on hinnanguliselt tagasihoidlik – detailplaneeringuga on kehtestatud ligi 200 elamuühikut, millest osa (Supeluse tn kant) on hetkel realiseerimisel. Kuigi linna rahvaavru langus on viimastel aastatel pidurdunud, ei ole pöördumine suuremale kasvule siiski pigem reaalne.
 - Tammiste piirkonnas on ainsaks aktiivse tegevusega ja suurema arengupotentsiaaliga asustusüksuseks Tammiste küla. Kiisa ja Vainu külades ehitustegevust ei toimu ning kehtestatud planeeringud on pigem perspektiivitud. Kui siis on Tammiste kõrval perspektiivikam Pulli küla, kus on toimumas planeerimistegevus Koolimaja tee äärsetel kinnistutel. Uue Pärnu jõe silla valmimine võimaldaks oluliselt mugavama ühenduse Sindi linnaga.
 - Tammiste küla on endine suvilapiirkond, kus hooned on juba valdavalt üksikelamuteks ümber ehitatud ning enne 2009. aastat detailplaneeritud uued elamualad juba valdavalt realiseeritud. Viimastel aastatel on kehtestatud üks uus planeering (u 30 elamuühikut) ja algatamise huvi on 60 elamu planeerimise vastu. Pikemas perspektiivis (10-15 aastat) on arengupotentsiaaliga Tammiste lasteaia ümbruse alad.
 - Tori piirkonnas on tegevusaktiivsus väike - ehitusluba on väljastatud 20le elamuühikule ja ehitamisel on 32 ühikut. Aktiivset planeerimistegevust ei toimu, varasemalt on detailplaneeringuga kehtestatud 94 ühikut (neist 20 hinnanguliselt osaliselt perspektiivitud) ja üldplaneeringu potentsiaal on 65 ühikut. Piirkonna 21st asustusüksusest on enam potentsiaali ainult kahes – Tori alevikus ja vahetult Sindi linna piiril asuvas Kõrsa külas. Lähiaastatel olulist rahvaarvu kasvu piirkonnas ette näha ei ole.

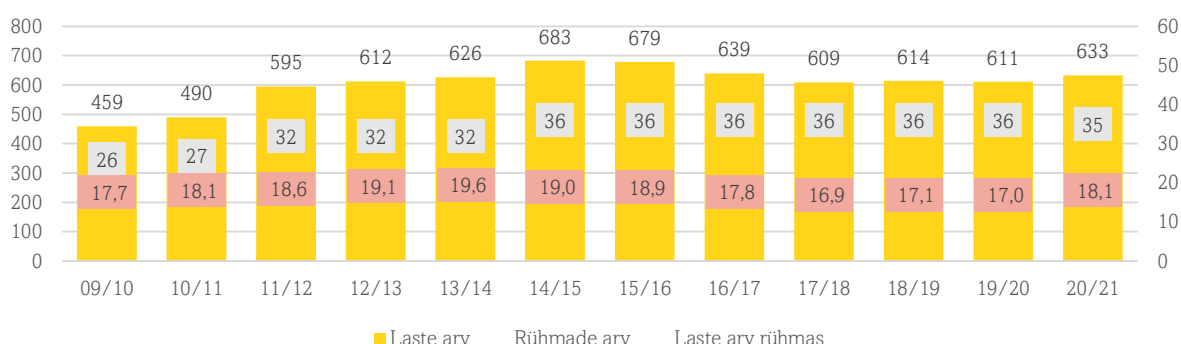
Detailplaneeringute realiseerimise tõenäosuse ja ajakava osas kindel teadmine puudub, kuna tegemist on eelkõige majanduskeskkonnast ja arendajate võimekusest sõltuva küsimusega. Territoriaalses vaates on selgelt eelisarendatavad Eametsa ja Tammiste külad ja nende planeeringute kiirem realiseerumine on kõige tõenäolisem. Lisaks on nendes asustusüksustes kõige enam pooleliolevaid menetlusi.

2. ALUSHARIDUSE KORRALDUS

Tori vallas on viis lasteaeda - igas piirkonnas üks. Neist kolm on eraldiseisvad asutused ja kaks kooli koosseisus:

- Are Kooli lasteaed Suigu külas (9km kaugusel koolist Are alevikus), 4 rühma;
- Jänesselja Lasteaed Sauga alevikus, 9 rühma;
- Sindi Lasteaed Sindi linnas, 13 rühma;
- Tammiste Lasteaed-Algkool Tammiste külas, 6 rühma;
- Tori Lasteaed Tori alevikus, 5 rühma.

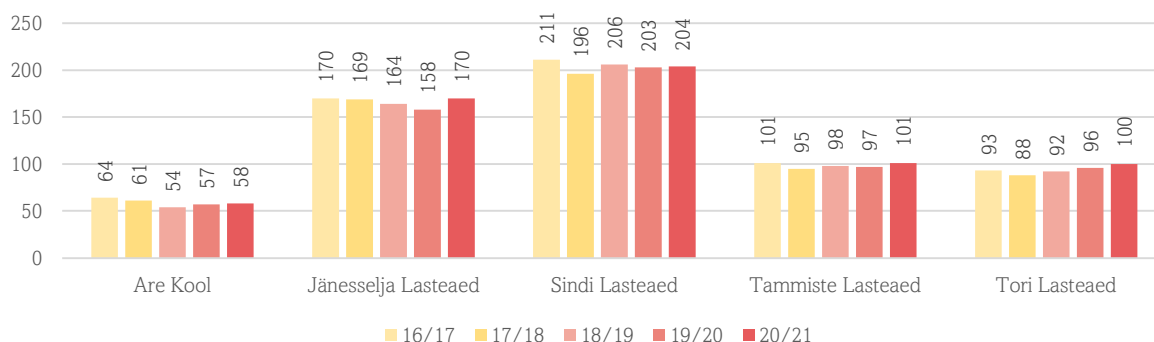
Laste koguarv vallas asuvates lasteaedades on juba ligi kümmekond aastat ületanud 600 lapse piiri. Rühmade arv on suurenenud. Keskmine laste arv rühmas on ajas pigem vähenenud, kuid möödunud aastal taas kasvanud (joonis 14).

Joonis 14. Laste arv Tori valla lasteaedades õppeaastatel 09/10 kuni 20/21 (EHIS)

Kuna analüüs valmib õppeaasta alguses, ei ole 21/22 õppeaasta Eesti Hariduse Infosüsteemi statistiline vaade veel avaldatud. Seetõttu on osa andmeid esitatud kuni möödunud õppeaastani. Õppeaasta 21/22 alguses avati kaks uut sõimerühma, üks Sindi Lasteaia, teine Tammiste lasteaia, ehk vallas on hetkel kokku 37 lasteaiaühikut. Tammiste Hooldekodu endistes ruumides on valmimas uued sõimerühma ruumid Tammiste Lasteaed-Algkoolile. Tammiste lasteaia ruumides alustas 2021. aastal kooli 1. klass, 2022. aastal alustab 2. klass. Uued ruumid sõimerühmadele võetakse kasutusele eeldatavalt 2021. aasta detsembris.

Laste arv lasteaedades on viimasel viiel aastal püsinud väikeste kõikumistega üldjoontes stabiilne. Möödunud õppeaastal on võrreldes eelneva aastaga kõikides lasteaedades laste arv kasvanud (joonis 15).

Joonis 15. Laste arv Tori valla lasteaedades õppeaastatel 16/17 kuni 20/21 (EHIS)

Tori vald on viimastel aastatel lasteaiakohtade juurde loomiseks asutuste hoolekogude ettepanekul suurendanud maksimaalset laste arvu rühmades. Kui 20/21 õppeaastal oli lasteaedades 718 kohta, siis 21/22 õppeaastast suurendati kohtade arvu Jänesselja ja Are Kooli lasteaedades ning koos avatud uute sõimerühmadega Sindis ja Tammistes on kohti kokku juba 762. Kohtade arvu suurendamise reservi on veel enim Sindi Lasteaia kuues lasteaiarühmas (kuni 24 kohta) ja Are kooli liitrühmas kahe koha võrra (tabel14).

Tabel 14. Lasteaiarühmad Tori valla lasteaedades 21/22

Rühma nr	Asutus	Rühma nimi	Rühma liik	Laste vanus	Maksimaalne laste arv
1	Jänesselja Lasteaed	Kröllid	sõimerühm	kuni 3 aastased	16
2	Jänesselja Lasteaed	Pokud	sõimerühm	kuni 3 aastased	16
3	Jänesselja Lasteaed	Nublud	liitrühm	2 kuni 4 aastased	20
4	Jänesselja Lasteaed	Lotted	lasteaiarühm	3 kuni 4 aastased	24
5	Jänesselja Lasteaed	Tibud	lasteaiarühm	3 kuni 5 aastased	24
6	Jänesselja Lasteaed	Mõmmikud	sobitusrühm	5 kuni 7 aastased	24
7	Jänesselja Lasteaed	Pätud	sobitusrühm	5 kuni 7 aastased	24
8	Jänesselja Lasteaed	Sipsikud	lasteaiarühm	3 kuni 6 aastased	24
9	Jänesselja Lasteaed	Lepatriinud	lasteaiarühm	5 kuni 6 aastased	24
1	Tammiste Lasteaed	Pajutibud1	sõimerühm	kuni 3 aastased	16
2	Tammiste Lasteaed	Pajutibud 2	sõimerühm	kuni 3 aastased	12 ¹
3	Tammiste Lasteaed	Urvakesed	lasteaiarühm	3 kuni 4 aastased	24
4	Tammiste Lasteaed	Kastaninublud	lasteaiarühm	3 kuni 6 aastased	24
5	Tammiste Lasteaed	Männikäbi	lasteaiarühm	3 kuni 6 aastased	24
6	Tammiste Lasteaed	Kuusekäbi	lasteaiarühm	6 kuni 7 aastased	24
1	Are Kool	Musilased	sõimerühm	kuni 3 aastased	16
2	Are Kool	Päikesekillud	liitrühm	2 kuni 5 aastased	18
3	Are Kool	Lehekesed	lasteaiarühm	3 kuni 6 aastased	24
4	Are Kool	Lepatriinud	lasteaiarühm	6 kuni 7 aastased	24
1	Tori Lasteaed	5. rühm	sõimerühm	kuni 3 aastased	16
2	Tori Lasteaed	1. rühm	lasteaiarühm	3 kuni 4 aastased	24
3	Tori Lasteaed	2. rühm	lasteaiarühm	4 kuni 5 aastased	24
4	Tori Lasteaed	3. rühm	lasteaiarühm	5 kuni 6 aastased	24
5	Tori Lasteaed	4. rühm	lasteaiarühm	6 kuni 7 aastased	24
1	Sindi Lasteaed	Mürakarud	sõimerühm	1,5 kuni 2 aastased	16
2	Sindi Lasteaed	Naerukillud	sõimerühm	2 kuni 3 aastased	16
3	Sindi Lasteaed	Nublud	sõimerühm	2 kuni 3 aastased	16
4	Sindi Lasteaed	Rõõmuraasud	sõimerühm	2 kuni 3 aastased	16
5	Sindi Lasteaed	Pesamunad	lasteaiarühm	3 kuni 4 aastased	20
6	Sindi Lasteaed	Tibud	lasteaiarühm	3 kuni 4 aastased	20
7	Sindi Lasteaed	Kröllid	lasteaiarühm	4 kuni 5 aastased	24
8	Sindi Lasteaed	Lepatriinud	lasteaiarühm	4 kuni 5 aastased	20
9	Sindi Lasteaed	Mesimummumid	lasteaiarühm	5 kuni 6 aastased	24
10	Sindi Lasteaed	Päikesejänkud	lasteaiarühm	5 kuni 6 aastased	20
11	Sindi Lasteaed	Puhhid	lasteaiarühm	6 kuni 7 aastased	20
12	Sindi Lasteaed	Sipsikud	lasteaiarühm	6 kuni 7 aastased	20
13	Sindi Lasteaed	Midrilind	erirühm / tasandusrühm	3 kuni 7 aastased	12

Vastavalt Pärnu linnaga sõlmitud koostöölepingule (kehtib 25 aastat), on õppeaasta 20/21 algusest Tori valla lastele ette nähtud 44 kohta Pärnu Raja Lasteaias Kuna tegemist on Pärnu linna asutusega, siis kehtib seal ka linna kord. Kui Tori vallas on vanema poolt kaetava osalustasu määr ühes kuus 8% Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud jooksva kalendriaasta palga alammäärast ehk 46,72 eurot, siis Pärnus Raja Lasteaias tuleb vanematel tasuda kõrgema määra järgi 70,50 eurot kuus. Raja Lasteaias kohta kasutavatele laste vanematele on

¹ Hoolekogu otsusega selles rühmas 16 kohta, Terviseamet on kooskõlastuse andnud maksimaalselt 12 lapsega rühma moodustamiseks

Tori Vallavolikogu kehtestanud samaväärsed soodustused kui Tori valla munitsipaallasteaedades kohta kasutavatele lapsevanematele.

Seega on 21/22 õppeaastal peale Tammiste sõimerühma valmimist Tori valla kasutuses kuni 802 lasteaiakohta.

Õppeaasta 20/21 andmeid vaadates on näha, et rühmade täituvus oli üldjuhul u 90% vabadest kohtadest. Erandiks Are Kooli lasteaed, kus täituvus oli 74% (tabel 15).

Tabel 15. Keskmise laste arv rühmades, kohtade arv ja täitmata kohad (EHIS, Tori Vallavalitsus)

õppeaasta	Are Kool	Jänesselja Lasteaed	Sindi Lasteaed	Tammiste Lasteaed	Tori Lasteaed	Tori vald
09/10	16,0	17,8	17,3		19,5	17,7
10/11	16,3	18,7	17,6		19,8	18,1
11/12	16,3	18,8	17,9	21,0	19,2	18,6
12/13	16,0	19,2	18,4	22,5	19,8	19,1
13/14	17,7	20,2	18,4	22,3	20,0	19,6
14/15	16,8	20,3	17,2	20,4	21,4	19,0
15/16	17,0	19,8	16,9	21,6	21,0	18,9
16/17	16,0	18,9	16,2	20,2	18,6	17,8
17/18	15,3	18,8	15,1	19,0	17,6	16,9
18/19	13,5	18,2	15,8	19,6	18,4	17,1
19/20	14,3	17,6	15,6	19,4	19,2	17,0
20/21	14,5	18,9	17,0	20,2	20,0	18,1
Max keskmine laste arv rühmas	19,5	20,9	19,0	22,4	22,4	20,5
Rühmade arv 20/21	4	9	12	5	5	35
Kohtade arv 20/21	78	188	228	112	112	718
Täitmata kohad	20	18 ²	24	11	12	85
Täitmata kohtade osakaal	26%	10%	11%	10%	11%	12%
Lisanduvaid kohti 21/22	+4	+8	+16 (uus rühm)	+12 (uus rühm)		758

Samas on vajalik arvestada, et ühest küljest ei võimalda rühmasid alati 100% komplekteerida laste vanusjaotus ning teisalt on vajalik arvestada asjaoluga, et arengulise erivajadusega laps tavarühmas arvestatakse täitma kolme lasteaiakohta. Sindi lasteaias on olemas spetsiaalne tasandusrühm, teistes lasteaedades käivad arengulise erivajadusega (maakondiku nõustamiskomisjoni ehk NÕK otsusega) lapsed sobitus- ja tavarühmades. Neid oli möödunud õppeaastal kokku kümme, sh 8 Jänesselja Lasteaias. Lisaks 14 last, kellel NÕK otsus puudub, aga kellel on vajadus tugimeetmete järele (tabel 16).

Tabel 16. Arengulise erivajadusega ja tugimeetmeid vajavad lapsed lasteaedades 20/21 (Tori Vallavalitsus)

	Are Kool	Jänesselja Lasteaed	Sindi Lasteaed	Tammiste Lasteaed	Tori Lasteaed	Kokku
Lapsi sobitusrühmas		6				6
NÕK otsusega lapsi tavarühmades		2	1	1		4
Lapsed tavarühmades, kel pole NÕK otsust, aga vajavad tugimeetmeid	3		2	6	3	14
Kokku	3	8	3	7	3	24

Seega on tegelik rühmatäituvus (ja/või õpetamiskoormus) kõikides lasteaedades (eriti Jänesselja Lasteaed) kõrgem ja vabade kohtade osakaal madalam.

Valla lasteaiad teenindavad oma valla lapsi - 96% valla lasteaedades käivatest lastest on Tori valla sissekirjutusega lapsed. Muu omavalitsuse laste arv valla lasteaedades on viie aasta

² Tegelik vabade kohtade arv on oluliselt väiksem, kuna Jänesselja Lasteaias on on 2 sobitusrühma. Arengulise erivajadusega lapse kohta arvestatakse 3 lasteaiakohta.

taguse (kuid ka eelneva) õppeaastaga võrreldes kümnekonna võrra madalam – 27 last, sh 25 Pärnu linnast. Enim käib teise omavalitsuse registreeringuga lapsi Sindi Lasteaias (15 last, pooled neist Paikuselt) ja Jänesselja Lasteaias (7 last).

Väljaspool valda ehk mõne teise omavalitsuse lasteaias käis möödunud õppeaastal 119 Tori valla last. Viie aastaga on selliste laste arv kahekordistunud. Kui õppeaastal 16/17 käis koduvalla lasteaias 91% kõikidest lasteaialastest, siis õppeaastal 20/21 oluliselt vähem - 84%. Mujal lasteaias käivad lapsed valdavalt Pärnu linna lasteaedades (115 last), Põhja-Pärnumaa vallas käib kolm last (tabel 17).

Tabel 17. Lasteaia valikumuster vallas õppeaastatel 16/17 kuni 20/21 (EHIS)

	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Valla lasteaedades kokku	639	609	575	611	633
sh valla lapsed	602	577	542	573	606
sh teise kov lapsed	37	32	33	38	27
Valla laste osakaal valla lasteaedade lastest	94%	95%	94%	94%	96%
Valla lapsed kokku	660	635	628	668	725
Valla lapsed mujal	58	58	86	95	119
Valla lastest paikne	91%	91%	86%	86%	84%

Pärnu linnas käivate laste arvu hüppeline kasv õppeaastate 19/20 ja 20/21 vahel tuleneb ennekõike Tori valla kohtade avamisest Pärnu Raja Lasteaias (kuni 44 kohta linna munitsipaalasutustes). Arvestades, et Waldorflasteaed Pauliine on eralasteaed, siis käib Pärnu linna munitsipaalasteaedades 61 Tori valla last, kelle osas linnaga ei ole siduvaid / pikaajalisi kokkuleppeid (tabel 18).

Tabel 18. Tori valla lapsed Pärnu linnas asuvates lasteaedades (EHIS)

	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Pärnu Raja Lasteaed					43
Pärnu Kastani Lasteaed	2		4	10	12
Pärnu Lasteaed Trall	1	8	13	12	11
Waldorflasteaed Pauliine		5	5	4	10
Paikuse Lasteaed				7	9
Pärnu Ülejõe Lasteaed	3	3	6	10	9
Pärnu Liblika Lasteaed	3	3	2	4	5
Pärnu Lasteaed Mai	8	7	7	2	4
Pärnu Lasteaed Põialpoiss	1		3	4	4
Teised linna lasteaiad	28	23	34	28	8
Kokku	46	49	74	81	115

Lasteaiad paiknevad viies valla piirkonnas. Kuigi kõikides piirkondades käib enam kui pool lastest kohalikus lasteaias, on lähtuvalt lapse elukohapiirkonnast lasteaia valiku mustri piirkonniti olulisi erinevusi. Oma piirkonna lasteaias käib enim lapsi Sindi linnas (85%). Are, Sauga ja Tori piirkonnas jääb näitaja 74% ja 79% vahele. Enim lapsi käib Pärnu lasteaedadesse Tammiste piirkonnast, kohalikus lasteaias käib 64% kõikidest lasteaialastest.

Piirkondade vaheline ränne on tagasihoidlik. Enim liigutakse Tori ja Tammiste piirkonnast Sindi linna ning Are piirkonnast Saugale. Arvuliselt liigub kõige enam lapsi Pärnu linna Sauga (46 last), Tammiste (35 last) kui ka Sindi piirkonnast (26 last). Kui Tori piirkonnast käib väljaspool valda 10 last, siis Arelt mujale liikumine on minimaalne (tabel 19).

Tabel 19. Lasteaia valikumuster piirkondades õppeaastal 20/21 (EHIS)

	Lasteaegade asukoha piirkond					Lapsed KOV lasteaedades	Lapsed mujal	Lapsi piirkonnas kokku	Õpib oma piirkonnas	Õpib oma vallas
	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori					
Lapse elukoha piirkond										
Are	54	7	3		2	66	2	68	79%	97%
Sauga		151	2	5		158	46	204	74%	77%
Sindi	1		158		1	160	26	186	85%	86%
Tammiste		3	12	92	2	109	35	144	64%	76%
Tori	2	2	14	1	94	113	10	123	76%	92%
Mujal omavalitsuses	1	7	15	3	1	27				
Kokku	58	170	204	101	100	633	119	725	76%	84%
Piirkonna lapsi	93%	89%	77%	91%	94%					

Vaadeldes lasteaia valikumustrit lähtuvalt lapse elukoha asustusüksusest, saab eelkõige välja tuua asjaolu, et Suigu külas paikneva Are Kooli lasteaia lastest 2/3 moodustavad Are aleviku ja selle ümbruse külade (Niidu, Eavere, Elbu, Pariselja, Päriveri) lapsed (39 last 54st valla lastest). Kui Sauga aleviku ja Kilksamaa küla lastest liigub Pärnusse 1/5, siis Eametsa küla lastest 1/3, mis on asustusüksuste lõikes kõrgeim näitaja vallas (tabel 20)

Tabel 20. Lasteaia valikumuster lähtuvalt lapse elukoha asustusüksusest õppeaastal 20/21 (EHIS)

	Lasteaegade asukoha piirkond							
	Are	Sauga	Sindi	Tammiste	Tori	Pärnu linn	Mujal	Kokku
Are piirkond	54	7	3		2	2		68
Are alevik	24	3						27
Suigu küla	10		3		1			14
Niidu küla	4					1		5
Eavere küla	3	2						5
Elbu küla	3							3
Pariselja küla	3	1						4
Lepplaane küla	2	1						3
Päriveri küla	2							2
Tabria küla	2							2
Võlla küla	1				1			2
Kurena küla						1		1
Sauga piirkond		151	2	5		46		204
Sauga alevik		81				17		98
Eametsa küla		42				20		62
Kilksama küla		22	2	5		5		34
Nurme küla		6				2		8
Räägu küla						2		2
Sindi linn	1		158		1	26		186
Tammiste piirkond		3	12	92	2	35		144
Tammiste küla		1	4	80	2	34		121
Vainu küla				6				6
Kiisa küla				4				4
Rütavere küla				2				2
Pulli küla		1	6			1		8
Urge küla		1	2					3
Tori piirkond	2	2	14	1	94	6	4	123
Selja küla	2			1	21	2		26
Tori alevik		1	1		20			22
Jõesuu küla					14			14
Taali küla		1	6		7	1		15
Oore küla					5			5
Levi küla			1		4			5
Muraka küla					4			4
Randivälja küla					4	1		5
Urumarja küla			1		4			5
Aesoo küla					3			3
Kõrsa küla			1		3	1		5
Piistaoja küla					2		3	5
Kuiaru küla			2		1			3
Rätsepa küla					1			1
Võlli küla					1			1
Elbi küla							1	1
Muti küla			1					1

Lasteaedadele lisaks käis 20/21 õppeaastal 24 Tori valla last eralastehoius. Valdav osa neist olid kahe- ja kolmeaastased lapsed Sauga ja Tammiste piirkonnast. Teenuseosutajaid oli kokku neli. OÜ Ursula Põnnila eralastehoius käis 11 last, Herbert Hahni Selts MTÜ hoius 9 last ning Kiisu & Miisu OÜ ja Propatent OÜ hoidudes mõlemas kaks last (tabel 21).

Tabel 21. Lapsed eralastehoius seisuga mai 2021 (Tori Vallavalitsus)

Piirkond / lapse vanus	2	3	4	5	6	7	Kokku
Sauga	2	3	1	2	0	2	10
Sindi	0	1	0	0	1	0	2
Tammiste	4	7	0	0	1	0	12
Kokku	6	11	1	2	2	2	24

Lasteaedades ja eralastehoius käivaid lapsi oli 20/21 õppeaastal kokku u 750. Vastava demograafilise vanuserühma (1,5 kuni 6 eluaastat) suurus arvestusliku õppeaasta alguse seisuga oli u 760 last. Kuigi tegelikkuses ei ole sündinud jaotunud aastaringselt võrdselt, saab Tori valla laste osaluseks teenusel arvestada siiski umbkaudu vähemalt 98% demograafilisest eärühmast. Seejuures on võrreldes viie aasta taguse ajaga eärühma osalus lasteaedades suurenenud 86%lt 95%ni, mis on eeldatavalt tingitud söimerühmade kättesaadavuse paranemisest ja erahoidude osatähtsuse vähenemisest.

Tabel 22. Lasteaialapsed ja lasteaiakohad õppeaastate 20/21 ja 21/22 võrdluses (EHIS, Tori Vallavalitsus)

	20/21	21/22
Lasteaiaees lapsi³	759	808
Lasteaiakohti vallas	718	758
Valla lasteaiakohad Pärnu linnas	44	44
Lasteaiakohti kokku	762	802
Tori valla lapsed valla lasteaedades	606	652
Tori valla lapsed lasteaedades mujal	119	111
Tori valla lapsed eralastehoidudes	24	24
Tori valla lapsi teenusel kokku	749	787
Mujalt lapsed Tori valla lasteaedades	27	27
Aregulise erivajadusega laste kohad	20	20
Vabu lasteaiakohti	65	59
Valla koguvajadus	769	807

Kuigi 21/22 õppeaastal on Tori valla kasutuses kuni 802 lasteaiakohta, on võrreldes eelneva õppeaastaga oluliselt suurenenud ka lasteaiaees laste arv, keda on prognoositavalt juba u 800. Samuti on oluline arvestada järgnevate asjaoludega:

- vähemalt 10 aregulise vajadusega last tähendab 30 või enam kohta sobitus- ja tavarühmades (-20);
- u 30 last käib valla lasteaedades teisest omavalitsusest (-30);
- u 65 valla last käib lasteaias teises omavalitsuses (+65, ei sisalda kokkuleppega kaetud kohti Pärnu linnas);
- u 25 last käib eralastehoius (+25);
- nn reserv ehk u 5% kohtade koguarvust (40 kohta) ei pruugi täituda sõltuvalt laste vanusjaotuse eripärast vm teguritest (-40);
- arvestades elanike liikumissuunda Pärnu linna, siis Sauga piirkonna lasteaiakohtade puudust ei lahenda praktilises vaates vabade kohtade olemasolu Are piirkonnas ja Tammiste kohtade puudust vabad kohad Sindi linnas.

³ Arvestuslik arv, ei tugine laste tegeliku sündikuu andmetel

Seega saab väita, et 21/22 õppeaasta vaates on Tori valla lasteaiakohtade defitsiit suurusjärgus:

- 0 kohta vaadates valda kui tervikut, arvestades kohtadega Pärnu linnas Raja Lasteaias, vabade kohtade olemasoluga Are ja Sindi lasteaedades;
- kuni 20 kohta arvestades arengulise erivajadusega lastega;
- kuni 60 kohta koos reserviga;
- kuni 85 kohta koos reservi ja eralastehoidudes käivate lastega.
- u 150 kohta koos reservi, teise omavalitsuse lasteaedades ja eralastehoidudes käivate lastega.

Järgnevas peatükis on täpsemalt vaadeldud lasteaiaees laste arvu võimalike tulevikumuutuse stsenaariume.

3. TEENUSEVAJADUSE PROGNOOS

3.1. Metoodika ja eeldused

Rahvastikuproгноos koosneb Tori valla viie piirkonna prognoosidest, mis on koostatud enimkasutataval kohortkomponendi ehk vanusnihke meetodil. Vanusnihke meetodil koostatud prognoos näitab rahvastikku moodustavate aastakäikude suuruse samm-sammulist teisenemist ühest kalendriaastast järgmisse. Igal aastal lisab sündimus prognoositavasse rahvastikku ühe uue sünnipõlvkonna, vanemate aastakäikude suurus aga väheneb surnute arvu võrra. Avatud rahvastiku puhul muudab aastakäikude suurust ka ränne. Vanusnihke põhimõttel tehtud prognoosi väljund on eri aastakäikude suurus tulevikus.

Tulevast rahvaarvu ja rahvastiku koosseisu mõjutavad kaks olulist tegurit — prognoosi hetkeks kujunenud rahvastiku vanuskoosseis ja see, mis juhtub sündimuse, suremuse ja rändega prognoosiperioodil. Prognoosi lähteaasta rahvastiku vanuskoosseis on prognoosi hetkeks juba kujunenud ehk see mõjutab ühtemoodi kõiki prognoosi stsenaariume. Seega tekib stsenaariumide vaheline erinevus sündimus-, suremus- ja rändekäitumisest.

Prognoosi tulemused on esitatud aastate 2021-2035 kohta. Taustavaatena on prognoos koostatud pikemaks perioodiks, kuna kuni 16-aastaselt perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel aga eelkõige soo-vanuskoosseis ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb rahvastiku dünaamika aastani 2035, sõltub seega peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest.

Prognoosi väljundiks on Tori valla igale piirkonnale koostatud baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Baas-stsenaariumis eeldatakse tavapäraselt, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Seega iseloomustab baasstsenaarium tänaseks kujunenud rahvastiku sisemist taastevõimet piirkondades. Rändestsenaariumis on arvestatud püstitatud eelduste alusel toimuva sisse- ja väljarände mõju valla piirkondades. Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvara Spectrum.

Prognoosi väljundiks on valla tuleviku rahvaarv erinevates vanuserühmades ja hinnanguline teenusevajadus alushariduse kohta. Laste arv on esitatud õppeaasta alguse seisuga. Arvestades, et **lasteaiaaegaste** (1,5 kuni 6 eluaastat) osalus teenusel (alusharidus, lastehoid) on u 98%, saab lihtsustatult arvestada, et **vastava vanusrühma demograafiline suurus vastaval õppeaastal on ka peaaegu võrdne tegeliku teenusevajadusega** (teenuskohtade ja valla rahastamise vaates).

Demograafilised trendid on valla piirkondades olnud erinevad ja alusharidusvõrgu planeerimisel on oluline vaadata väiksemaid üksuseid. Seetõttu on töö raames koostatud eraldi prognoosid valla viiele piirkonnale, mille liitmisel moodustub valla tervikprognoos. Prognoosistsenaariumitele püstitatud eelduseid on kirjeldatud järgnevalt.

Baasstsenaarium (joonistel A):

- püstitatud on eeldused, kus rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk **stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet**;
- summaarse sündimuskordaja eelduste aluseks on näitaja viimase kuue aasta dünaamika. Kordaja jääb samale tasemele prognoosiperioodi lõpuni. Valla piirkonnad on jaotatud vastavalt kolmele erinevale kordaja tasemele;

- Are, Sauga ja Tammiste piirkonnas on sündimuskordaja taastetasemel ehk 2,1 last viljakas eas naise kohta. Sindi linnas on kordaja tasemel 1,8 ja Tori piirkonnas on sündimuskordaja 1,5 last viljakas eas naise kohta;
- Pärnu maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2018/2019 (meestel 75,5 ja naistel 83,4 eluaastat) jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni.

Rändestsenaarium (joonistel B):

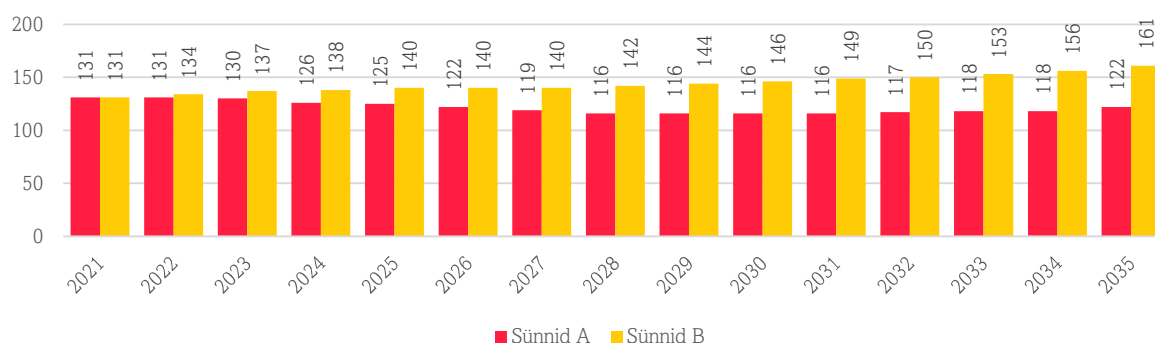
- püstitatud on diferentseeritud rände-eeldused piirkondade lõikes. Stsenaarium iseloomustab võimalikku rahvastiku tulevikuarengut kindlate rändeeelduste realiseerumisel;
- piirkondade rändeeeldused on kaalutletud erinevate aspektide kombinatsioonina. Arvesse on võetud viimase 6 aasta ja 2021. aasta esimese 8 kuu rändeliikumised, teadaolev ehitus- ja planeeringute info taandatuna potentsiaalseks elanike arvuks, valla spetsialistidega toimunud töökohtumisel konsultandile edastatud informatsioon planeeringute võimaliku realiseerumise kohta;
- valla kui terviku vaates on rändeeeldus, et prognoosiperioodil kokku lisandub positiivse rändesaldo tulemusel valda 3300 uut vallaelanikku ehk realiseerub enam kui pool maksimaalsest võimalikust ehitus- ja planeerimistegevusest. Nendest Are piirkonda 150, Sauga piirkonda 1500, Sindi linna enam kui 500, Tammiste piirkonda 900 ja Tori piirkonda enam kui 200 uut elanikku. Kõikide piirkondade puhul on arvestatud rände ühtlase jaotusega ajas, v.a. Tammiste, kus rändemaht on lähteaastal kõrgem ja väheneb ajas;
- rändajate vanusjaotuse eeldus on püstitatud toimunud rände vanusjaotuse alusel. Põhiosa sisserändest toimub vanusrühmades 25-44 (45% rändajatest) ja kuni 14-aastased (enam kui kolmandik rändajatest, sh vanuserühm 0-4 15%);
- rändajate sooline jaotus on tasakaalus, pooled on naised ja pooled mehed;
- summaarse sündimuskordaja eelduste aluseks on näitaja viimase kuue aasta dünaamika. Kordaja jääb samale tasemele prognoosiperioodi lõpuni. Valla piirkonnad on jaotatud vastavalt kolmele erinevale kordaja tasemele;
- Are, Sauga ja Tammiste piirkonnas on sündimuskordaja taastetasemel ehk 2,1 last viljakas eas naise kohta. Sindi linnas on kordaja tasemel 1,8 ja Tori piirkonnas on sündimuskordaja 1,5 last viljakas eas naise kohta;
- Pärnu maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2018/2019 (meestel 75,5 ja naistel 83,4 eluaastat) pikeneb.

Väliskeskkonna tegurid võivad mõjutada analüüsi järelduste paikapidavust. Ehitusaktiivsus ja planeeringute realiseerimine sõltub eelkõige arengutest majanduskeskkonnas, mis on pigem prognoosimatu. Majandus on tsükliline ja erinevat liiki kriisid omavad olulist mõju elanikkonna rände- ja sündimuskäitumisele. **Oluline on arvestada, et rändestsenaariumit tuleb vaadata mitte kui tõenäoselt realiseeruvat, vaid kui aktiivse sisserände korral muutuse võimalike piire kirjeldavat projektsiooni, mida on võrreldud rändeliikumisteta arenguga.**

Prognoosi väljundiks on rahvaarv alushariduse teenusevajaduse seisukohalt olulises vanuserühmas, samuti on lühidalt on esitatud valla tervikvaade muudes vanuserühmades.

3.2. Prognoosi tulemused

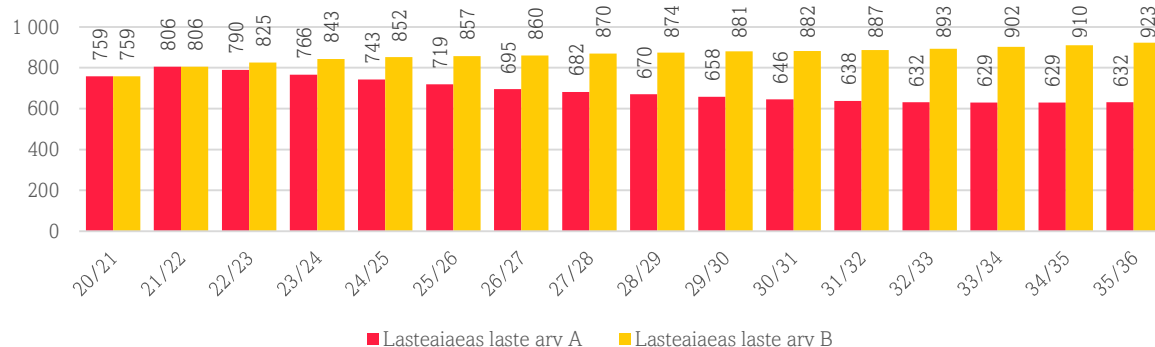
Viimaste aastate keskmise sündimuskäitumise jätkudes ja rände puudumisel hakkab tuleviku sünnipölvkondade suurus vallas kahanema. Aastaks 2030 väheneb sündide arv võrreldes lähteaastaga siiski vaid u 15 lapse võrra tasemele u 115 sündi aastas. Intensiivse sisse- ja väljarände jätkumisel sünnib kümnendi lõpul võrreldes lähteaastaga kuni paarkümmend last enam (joonis 16).

Joonis 16. Tori valla sündide arvu prognoos aastani 2035

Lihtsustatult saab hinnata, et sündimuskäitumise ja rändajate vanusjaotuse muutumatuks jäämisel tagaks sündide aastakäikude samale tasemele jäämise u 80 elaniku aastane sisse- ja väljaränne valda.

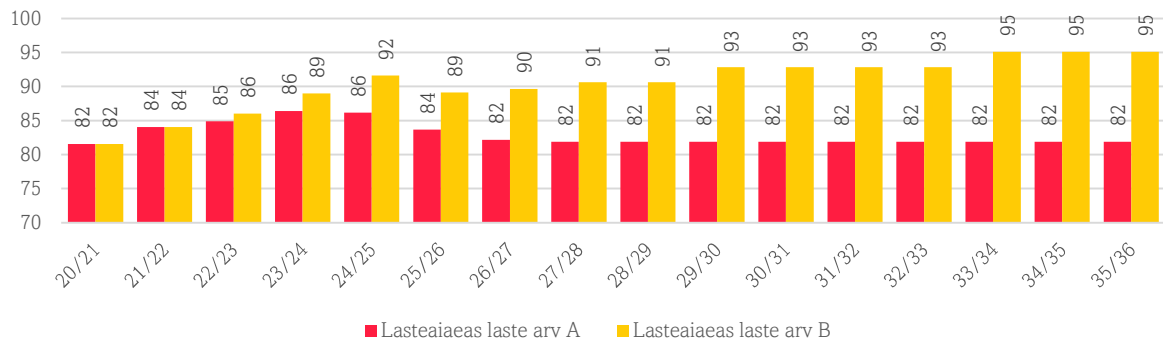
Sisse- ja väljarände puudumisel algab lasteaia teenusevajaduse vähenemine. Aastal 2030 on lasteaiaees lapsi ligi 150 võrra ehk u 20% vähem. Sisse- ja väljarände korral laste arv järgmisel kümnendil kasvab, stabiliseerudes seejärel enam kui 900 lapse ehk võrreldes tänasega u 15% kõrgemal tasemel (joonis 17).

Joonis 17. Lasteaiaees laste arvu prognoos Tori vallas aastani 2035

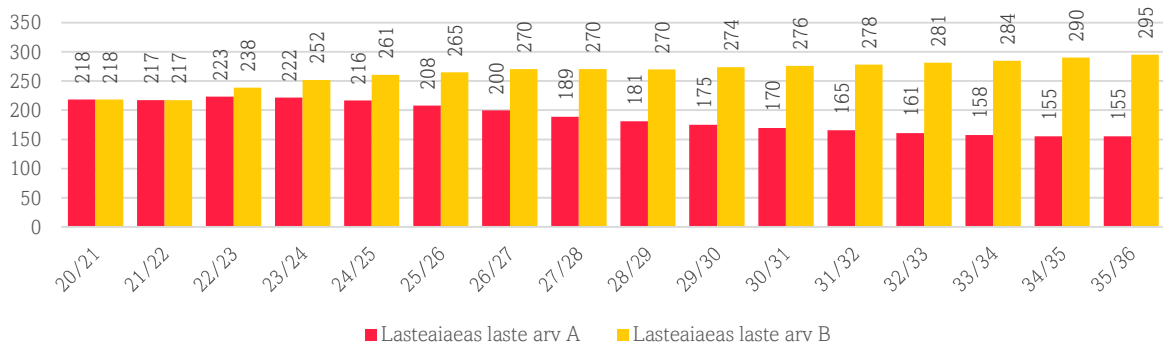
Lihtsustatult saab hinnata, et sündimuskäitumise ja rändajate vanusjaotuse muutumatuks jäämisel tagaks lasteaialaste arvu samale tasemele jäämise u 130 elaniku aastane sisse- ja väljaränne valda.

Are piirkonnas on prognoositav võimalik sisse- ja väljaränne ja ka selle mõju väikene. Laste arvu perspektiiv on mõlema stsenaariumi vaates väga stabiilne, sisse- ja väljarände korral oleks lasteaiaees lapsi piirkonnas lihtsalt kuni kümne võrra enam (joonis 18).

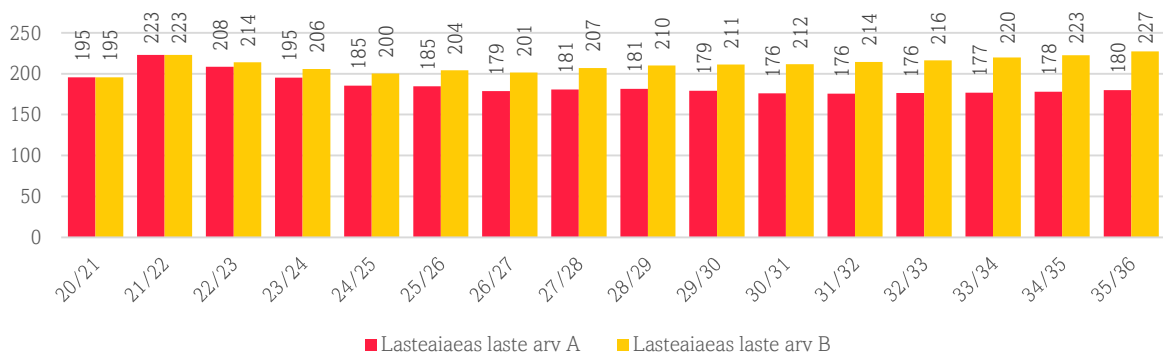
Joonis 18. Lasteaiaees laste arvu prognoos Are piirkonnas aastani 2035

Sauga piirkonnas oleks jätkuva intensiivse sisserrände mõju tulenevalt olemasolevast rahvastiku vanusstruktuurist valla piirkondade hulgas kõige suurem. Ilma sisserrändeta kahaneks lasteaiaees laste arv kümnendi lõpuks u 50 võrra, jätkuva sisserrände korral aga kasvaks ligikaudu samas suurusjärgus. Seega arvestades rändeeldust tagaks pikemas perspektiivis laste arvu säilimise lähteaasta tasemel rändestsenaariumis prognoositust poole väiksem sisserränne ehk u 50 inimest aastas (joonis 19).

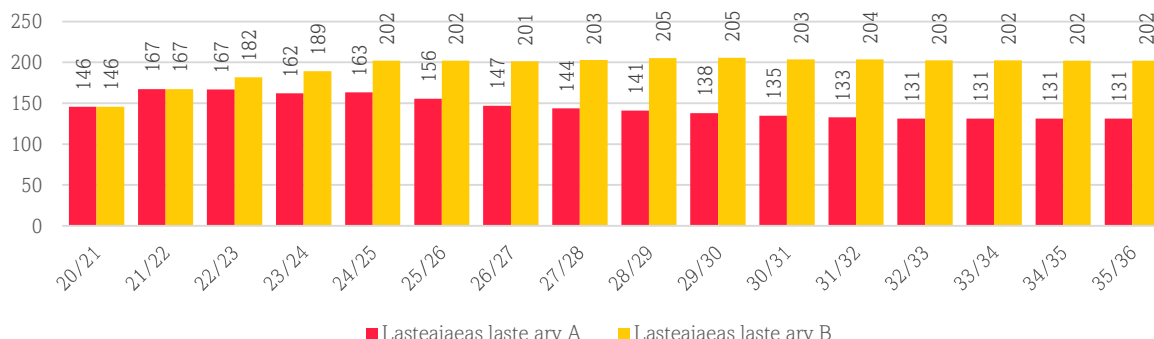
Joonis 19. Lasteaiaees laste arvu prognoos Sauga piirkonnas aastani 2035

Sindi linnas kahaneb ilma sisserrändeta laste arv juba järgmise viie aasta jooksul u 40 lapse võrra madalamale tasemele ja stabiliseerub seejärel prognoosiperioodi lõpuni. Lasteaiaees laste arvu säilimise 21/22 õppeaasta tasemel käesoleval kümnendil tagaks prognoositud mahust mõnevõrra suurem sisserränne aastas (u +60 elanikku) või siis linna rahvastiku vanusstruktuuri muutuse jätkumine, kus stabiilse (või isegi väheneva) rahvastiku koguarvu juures linna elanikkond sisemiselt nooreneb (joonis 20).

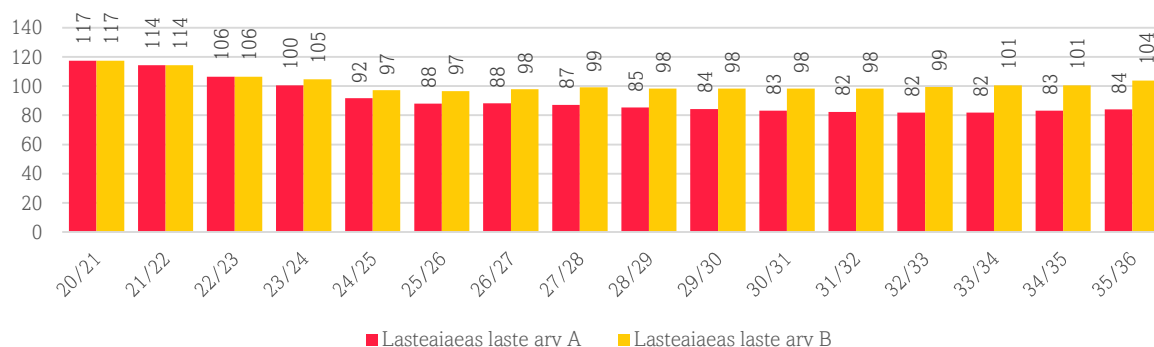
Joonis 20. Lasteaiaees laste arvu prognoos Sindi piirkonnas aastani 2035

Tammiste piirkonnas väheneb laste arv sisserrände puudumisel kümnendi lõpuks enam kui 30 võrra u 130 lapse tasemele. Jätkuva sisserrände korral (mille maht küll ajas väheneb), leiaks aset samas suurusjärgus kasv ning seejärel toimuks stabiliseerumine u 200 lapse tasemel. Arvestades rändeeldust, tagaks pikemas perspektiivis laste arvu säilimise lähteaasta tasemel ka rändestsenaariumis prognoositust poole väiksem sisserränne (joonis 21).

Joonis 21. Lasteaia laste arvu prognoos Tammiste piirkonnas aastani 2035

Tori piirkonnas väheneb lasteaia laste arv tulevikus igal juhul. Laste arvu säilimise käesoleva õppeaasta tasemel saaks (arvestades olulise sisserrändepotentsiaali puudumist) tagada ainult sündimuse kasv vähemalt taastetasemele (u 6 last aastakäigus enam). Või teisalt protsess, mis möödunud aastate rändemustris on täheldatav, kus piirkonna kogurahvastik küll väheneb, kuid lastega perede kolimine kohale on nähtav läbi lasteaia- ja koolieas laste arvu kasvu piirkonnas (joonis 22).

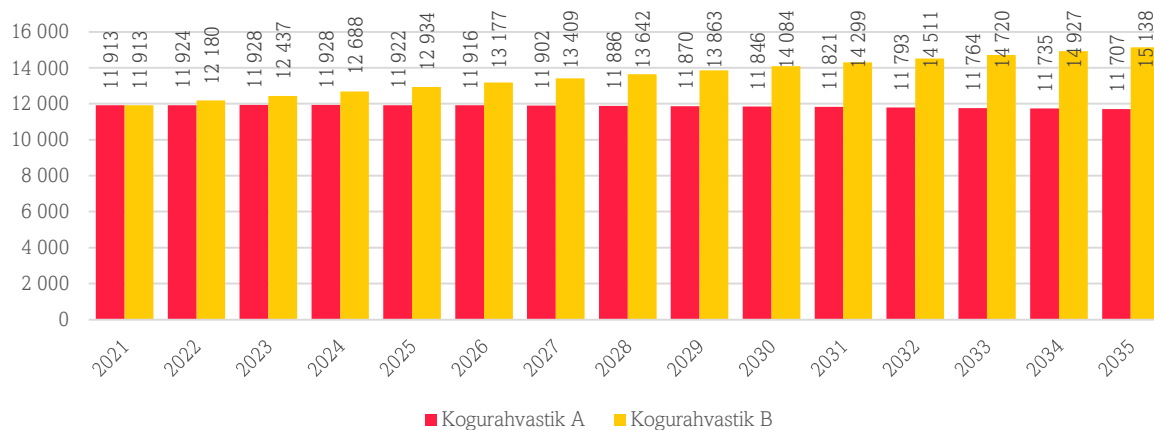
Joonis 22. Lasteaia laste arvu muutuse prognoos Tori piirkonnas aastani 2035

Kokkuvõtvalt saab välja tuua, et baas-stsenaariumi laadse olukorra realiseerudes (ilma rändeliikumisteta) väheneb tulevikus lasteaia laste arv kõikides piirkondades peale Are (muutus võrreldes olemasoleva olukorraga oleks minimaalne). Valla kui terviku vaates tekiks sellisel juhul käesoleva kümnendi lõpuks tarvidus u 8 lasteaiarühma sulgemiseks. Teisalt, rändestsenaariumi realiseerudes tekis Sauga piirkonnas juba puhtalt demograafilisest aspektist lähtuvalt vajadus 3-4 uue aiarühma avamiseks ning Tammiste piirkonnas 2 uue rühma avamiseks (tabel 23).

Tabel 23. Lasteaiaas laste arvu muutuse prognoos aastani 2035

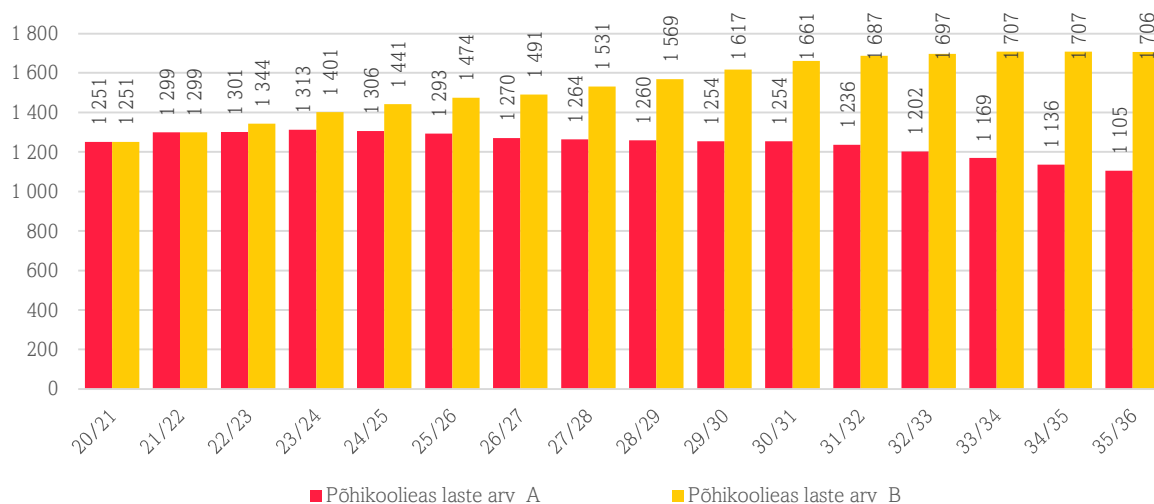
Piirkond	Õppeaasta	Laste arv	Laste arvu muutus	
Are	21/22	84		
	25/26	84	0	0%
Baas	30/31	82	-2	-2%
	35/36	82	-2	-2%
	25/26	89	5	6%
Rände	30/31	93	9	11%
	35/36	95	11	13%
Sauga	21/22	217		
	25/26	208	-9	-4%
Baas	30/31	170	-47	-22%
	35/36	155	-62	-28%
	25/26	265	48	22%
Rände	30/31	276	59	27%
	35/36	295	78	36%
Sindi	21/22	223		
	25/26	185	-38	-17%
Baas	30/31	176	-47	-21%
	35/36	180	-43	-19%
	25/26	204	-19	-8%
Rände	30/31	212	-11	-5%
	35/36	227	4	2%
Tammiste	21/22	167		
	25/26	156	-11	-7%
Baas	30/31	135	-32	-19%
	35/36	131	-36	-22%
	25/26	202	35	21%
Rände	30/31	203	36	22%
	35/36	202	35	21%
Tori	21/22	114		
	25/26	88	-26	-23%
Baas	30/31	83	-31	-27%
	35/36	84	-30	-26%
	25/26	97	-17	-15%
Rände	30/31	98	-16	-14%
	35/36	104	-10	-9%
Tori vald	21/22	805		
	25/26	719	-86	-11%
Baas	30/31	646	-160	-20%
	35/36	632	-173	-21%
	25/26	857	52	6%
Rände	30/31	882	77	10%
	35/36	923	118	15%

Tori valla tervikvaates jääks ilma rändeliikumisteta rahvaarv suhteliselt stabiilseks – järgneva 15 aasta jooksul leiaks tulenevalt olemasolevast rahvastiku vanusstruktuurist ning negatiivseks pöörduvast loomulikust iibest aset rahvaarvu kahanemine kuni paarisaja elaniku võrra. Rändeelduste realiseerudes toimuks aga kasv enam kui 3000 elaniku võrra (joonis 23).

Joonis 23. Tori valla kogurahvastiku prognoos aastani 2035

Põhikoolieas laste arv jääb sissearände puudumisel aastani 2030 pigem samalaadsele tasemele, seejärel langus kiireneb. Sissearände korral toimub kümnendi lõpuni kiire kasv u 1700 õpilase tasemele (+400), millele järgneb stabiliseerumine prognoosiperioodi lõpuni (joonis 24).

Joonis 24. Põhikoolieas laste arvu prognoos Tori vallas aastani 2035

Sissearände puudumisel on prognoosiperioodi lõpuks (vanusrühm 19-64) tööelisi u 400 võrra vähem kui lähteaastal. Rändestsenaariumi korral lisanduks tööelisi u 1600 (43%) ja oleks kokku u 8600. Eakama elanikkonna (vanus 65+) arv suureneb vallas igal juhul 2200lt vähemalt 2700 elanikuni, rändestsenaariumis ligi 3000 elanikuni ehk saab olema 800 võrra kõrgem.

4. KOKKUVÕTE JA ARUTELU

Tori valla **seniste rahvastikuarengute** kohta saab kokkuvõtvalt välja tuua järgneva:

- Tori vald on peale pikaajalist pigem stabiilset rahvastikuarengut viimasel paaril aastal hakanud kiirelt kasvama. Kui viimase 15 aasta jooksul on valda kokku lisandunud u 400 elanikku, siis möödunud kolme aasta jooksul 300 elanikku ning rahvaarvu kiire kasv on jätkunud ka 2021. aastal.
- Valla elanikkond kasvab sisserände toel, loomulik iive on olnud viimastel aastatel tasakaalu lähedane.
- Sisserändajate vanusprofiilis domineerib selge muster - enamasti on tegu perega, kus 30ndates vanemate kõrval on üks või mitu (väike)last. Enam kui pool sisserändest toimub vanusrühmas 25-44 eluaastat. Kõigist sisserändajatest enam kui kolmandik on vanuses kuni 19 eluaastat, sealhulgas põhiosa vanusrühmades 0-4 ja 10-14 eluaastat. Vanusrühm 20-24 on ainus, kus rändesaldo on negatiivne. 45-aastaste ja vanemate hulgas on rändeliikumised pigem väheldased.
- Kuni 6-aastaste vallaelanike arv on Tori vallas peale vahepealset langust viimasel neljal aastal hakanud kiirelt suurenema ning jõudnud 900lt u 1000 lapseni. Samal ajal on vanusrühma 7-18 kasv olnud veel kiirem. Kui viis aastat tagasi oli kooliealisi lapsi enam kui 1400, siis 2021. aastal on neid juba ligi 1700.
- Valla viis piirkonda on rahvastikuarengute seisukohast erinevad. Viimase kuue aasta vaates on väga kiirelt (28%) kasvanud Tammiste piirkonna elanikkond. Sauga piirkonnas on rahvaarv kasvanud 11%. Kuigi Sindi, Tori ja Are piirkonna elanikkond on kahanenud 3%-7%, on ka neis viimasel kolmel aastal märgata kahanemise tempo pidurdumist.
- Summaarne sündimuskordaja on Tori vallas viimasel kuuel aastal olnud vahemikus 1,61 kuni 2,0 last viljakas eas naise kohta. Seejuures on aastatel 2015-2017 kordaja olnud keskmiselt 1,74 ja aastatel 2018-2020 1,92 last. See on mõnevõrra allpool rahvastiku taastetaset (keskmiselt 2,1 last), kuid kõrgem võrreldes Eesti keskmisega, mis oli 2020. aastal 1,58 last viljakas eas naise kohta.
- Elanike jaotus on vanuseliselt pigem tasakaalus. Arvukaimad vanuserühmad, kus elanike arv on suurem kui 800, on 30-39 ja 45-54 eluaastat. Nooremad vanuserühmad on siiski väiksemad, 5-9 ja 15-19 aastaste arv jääb alla 700 ning eriti tagasihoidlik (u 550 elanikku) on vanuserühmas 20-24. Seega sisenevad väiksemad põlvkonnad lähikümnendil peamisse viljakasse ikka, mis sisserände puudumisel tooks kaasa sündide arvu olulise kahanemise.
- Elamuarendus on mõjutanud ja mõjutab ka lähitulevikus oluliselt valla elanikkonna dünaamikat ning nõudlust eelkõige haridusteenuste järgi. Territoriaalses vaates on arendustel suurim mõju Pärnu linna äärsetel aladel Sauga ja Tammiste piirkonnas, kus nende kiire realiseerumine on kõige tõenäolisem.
- Valla piirkondade vaates võiks ehitusaktiivsust ja planeeringuid silmas pidades perspektiivselt enim potentsiaalseid elanikke lisanduda Sauga ja Tammiste piirkonda. Mõlema rände-eelduseks on püstitatud saja elaniku lisandumine lähteaastal. Teiste piirkondade potentsiaal on tagasihoidlikum. Eriti just Are ja Tori piirkondades, kus suuri arendusi lähiaastatel oodata ei ole. Teisalt võib neis ja ka Sindi linnas täheldada rahvastiku sisemise noorenemise protsesse.
- Alushariduse teenusevajaduse lähtekohast saab vallas selgelt eristada kahte arengupiirkonda – Tammiste küla ning Sauga alevik ja Eametsa küla. Teistes

asustusiüksustes on muutuste potentsiaal ja võimalikud absoluutarvud (või Sindi linna puhul suhe olemasolevasse rahvastikku) pigem tagasihoidlikud.

Tulevikuvaatavalt võib järgmise kümnendi kohta kokkuvõtvalt välja tuua järgneva:

- Tori valla tervikvaates jääks ilma rändeliikumisteta rahvaarv suhteliselt stabiilseks – järgneva 15 aasta jooksul leiaks tulenevalt olemasolevast rahvastiku vanusstruktuurist ning negatiivseks pöörduvast loomulikust iibest aset rahvaarvu kahanemine kuni paarisaja elaniku võrra. Rändeelduste realiseerudes toimuks aga kasv enam kui 3000 elaniku võrra.
- Rändekäitumise tegelik ulatus ja mõju sõltub üldisest majanduskeskkonnast ja arenduste realiseerumisest. Samas võib 2021. a sügise seisuga eeldada, et lähimatel aastatel (aastad 2021-2025) saavutab sisseänne nn maksimaalse mahu, kuna seda toetab nii hea majandusolukord (mis võib samas olla muutlik), arenduste valmimine kui ka potentsiaalsete sisseändajate suur hulk (parimas rändeaes on nn laulva revolutsiooni suur põlvkond).
- Pikemas vaates on tõenäoline sisseände surve vähenemine eelkõige seetõttu, et peamine rändajate vanusgrupp (30-34 aastased koos väikelastega) jääb pea poole väiksemaks (1990ndate sünnipõlvkonnad). Seega võib rände-eeldustes seatud sihti kasvatada elanike arvu 2035. aastaks 15 000 inimeseni pidada pigem optimistlikuks, kuid samas mitte ebareaalseks.
- Juhul, kui sisseännet valda ei toimuks, hakkaks sündide arv järgmistel aastatel kahanema. Sündide aastakäikude samale tasemele jäämise puhul on vajalik u 80 elaniku aastane sisseänne valda. Analüüsi koostamise seisuga võib see olla realistlik, seega võiks järgnevaks kümnendiks prognoosida sündide arvu tänasele tasemele jäämist.
- Tulenevalt sündide prognoositavast arvust säilib alusharidusteenuse nõudlus tänases mahus ainult sisseände korral. Aktiivse sisseände puhul kasvab lasteaiakohtade nõudlus järgmisel kümnendil u 100 lapse võrra ning jääb püsima u 900 lapse tasemel. Sellest suuremat kasvu võib pidada ebarealistlikuks ka aktiivse sisseände puhul.
- Sisseände puudumisel algab tempokas lasteaia teenusevajaduse vähenemine. Aastal 2030 on lasteaiaaas lapsi ligi 150 võrra ehk u 20% vähem. Nõudluse vähenemine toimub kõikides piirkondades (v.a. Are, kus see jääb stabiilseks).
- Sauga piirkonnas oleks jätkuva intensiivse sisseände mõju tulenevalt olemasolevast rahvastiku vanusstruktuurist valla piirkondade hulgas kõige suurem. Ilma sisseändeta kahaneks lasteaiaaas laste arv kümnendi lõpuks u 50 võrra, jätkuva sisseände korral aga kasvaks ligikaudu samas suurusjärgus.
- Tammiste piirkonnas väheneb laste arv sisseände puudumisel kümnendi lõpuks enam kui 30 lapse võrra, jätkuva sisseände korral (mille maht küll ajas väheneb), leiaks aset samas suurusjärgus kasv.
- Sindi linnas kahaneb ilma sisseändeta laste arv juba järgmise viie aasta jooksul u 40 lapse võrra madalamale tasemele, sisseände toel oleks kahanemine väiksem ja ajutisema loomuga.
- Tori piirkonnas väheneb lasteaiaaas laste arv tulevikus igal juhul, kui just rahvastiku sisemise noorenemise protsess ei kiirene.
- Sündimuskäitumise ja rändajate vanusjaotuse muutumatuks jäämisel tagaks lasteaialaste arvu samale tasemele jäämise u 130 elaniku aastane sisseänne valda.
- Ilma sisseändeta tekiks valla kui terviku vaates teenuse tarbimismustri säilimise korral käesoleva kümnendi lõpuks tarvidus kuni 8 lasteaiarühma sulgemiseks.

- Rändestsenaariumi realiseerudes tekiks Sauga piirkonnas vajadus 3-4 uue aiarühma avamiseks ning Tammiste piirkonnas 2 uue rühma avamiseks.
- Valla kui terviku vaates rahuldaks optimistliku tuleviku realiseerudes valla pakutavate lasteaiakohtade arv (u 800 kohta) ligikaudu 85% kohtade koguvajadusest. Seda juhul, kui eeldada, et linna läheduse tõttu säilib mõningane ränne Pärnusse ning lähtuvalt vanemate eelistuste mitmekesisistumisest, säilib ka lastehoidude roll.

Kokkuvõtvalt saab tuginedes rahvastikuarengule ja prognoosile väita, et:

- Are ja Tori piirkonnas püsivate uute rühmade avamine ei ole eeldatavalt vajalik. Tõenäolise arengu korral hakkab lasteaiakohti käesoleval kümnendil pigem enam vabaks jääma. Positiivsete rändearengute korral tuleks vastav olukord operatiivsel tasandil lahendada.
- Sindi linnas suudab olemasolev lasteaed eeldatavalt ära katta ka tulevikuvajaduse.
- Uute elanike jätkuvaks lisandumiseks Sauga ja Tammiste piirkonda on olemas ehitus- ja planeerimistegevuse andmete alusel selge potentsiaal. Sisserände jätkumise korral järgnevatel aastatel tekib Tori vallal vajadus rajada juurde püsivaid lasteaiakohti eelkõige Sauga piirkonnas, kas olemasoleva lasteaia juurde Sauga alevikus või Eametsa külas uue lasteaia rajamise näol. Samuti on soovitatav kaaluda Tammiste lasteaia juures uute rühmade loomise võimalusi.

Arutelu

Viimasel kolmel aastal on intensiivselt toimunud rändeprotsessid, mida sellisel kujul varasemalt ei prognoositud. Kuna sisseränne võib veel järgnevatel aastatel jätkuda, siis on vallal kiiresti vajalik võtta ette samme, et teenusvajadus rahuldada.

Teisalt on demograafiline perspektiiv ikkagi ebaselge. Seni, kuni viimaste aastate intensiivne sisserände trend jätkub, suureneb ka lasteaiakohtade vajadus. Samas sisserände peatumisel järgneb nende tarviduse suhteliselt kiire langus, kuna valla rahvastiku olemasolev vanusstruktuur ja sündide arv jääb madalamaks olemasolevast tasemest.

Peale demograafilise nõudluse on veel mitmeid aspekte, millega Tori vald peab lasteaiakohtade planeerimisel arvestama – Pärnu linna valmidus pakkuda kohta Tori valla elanikest lastele (või pigem selle puudumine); uue koolieelse lasteasutuse seaduse (KELS) võimalik vastuvõtmine ja selle mõju eralastehoidude tegevuse jätkumisele; vabade kohtade territoriaalne paiknemine ja kättesaadavus lähtuvalt elanike liikumissuunast jne.

Arvestades Tori valla paiknemist Pärnu lähitagamaal, olemasolevat seotust läbi rände ning oma lasteaiakohtade puudujääki, on otstarbekas jälgida ka keskuslinnas toimuvaid rahvastiku ja alushariduse korralduse arenguid.

Käesoleva töö teostaja on kaks aastat tagasi koostanud ka Pärnu linna haridusteenuste vajaduse prognoosi aastateks 2019-2040. Töö toob välja, et järgnevatel aastatel hakkab Pärnu linnas alates lasteaiast vähenema teenusevajadus haridusvaldkonnas. Ainult oluliselt kõrgem sündimus võib pöörata ümber lasteaiaees laste arvu langustrendi. Baas-stsenaariumi järgi (koostatud sarnase metoodikaga nagu käesolevas töös) püsib laste arv järgneval kolmel aastal veel olemasoleval tasemel, seejärel toimub aastaks 2030 kahanemine u 400 lapse võrra. Lasteaialaste arv hakkab sündimuskäitumise jätkudes vähenema kõikides linnaosades ja osavaldades, kahanemise algus on mõnevõrra kiirem osavaldades ja esialgu aeglasem Ülejõe ja Mai-Raeküla linnaosas.

Möödunud kahe aasta tegelik sündimus Pärnu linnas on osutunud madalamaks kui prognoosi baas-stsenaariumis. Teisalt käib valdav osa Tori valla lapsed just aeglasema kahanemise tempoga Ülejõe ja Mai-Raeküla linnaosas paiknevates lasteaedades. Trendide jätkumisel saab siiski eeldada, et kümnendi keskpaigaks on kahanemine juba alanud ning kümnendi lõpuks on Ülejõe, Mai-Raeküla ja Kesklinna linnaosade enam kui 2000st lasteaiakohast tulenevalt demograafilistest muutustest teoreetiliselt vabanenud kuni 300 kohta.

See, kas ja kuidas Pärnu linn lasteaiakohtade täituvuse kahanedes oma alushariduse võrku ümber korraldab (nt kas sulgeb rühmasid ja asutusi või võimaldab enam kohti teistele omavalitsustele), ei ole teada. Hetkeseisuga on tõsiasi, et linna lasteaiad on täitunud ning vallavalitsuse haridusjuhi töökogemus näitab, et Pärnu linn ei soovi üldjuhul uutele Tori valla elanikest lastele lasteaiakohti võimaldada, väites, et neil vabad kohad puuduvad. Kuna linn vaatab kohtade komplekteerimisel tervikpilti, siis maksimaalselt mittetäituvaid rühmi jääb järjest vähemaks. Seetõttu on võimalik, et tekib praktiline vajadus arvestada järgnevatel aastatel suurema hulga laste tarbeks lasteaiakohtade loomise vajadusega vallas.

Koolieelse lasteasutuse seaduse eelnõu on „sahtlites ja koridorides“ ringelnud juba aastaid. Teadaolevalt on kavatsus seadus uues redaktsioonis vastu võtta ja jõustada 1. septembrist 2022. Seaduse eelnõuversiooni järgi on muuhulgas kavas lastehoidude süsteemi korrastamine, tekib vajadus koolitusloa taotlemiseks, kehtestatakse kvalifikatsiooninõuded töötajatele jmt. Karmistunud nõuete rakendamine võib kaasa tuua erahoidude sulgemise, mille tulemusel Tori vallas on vajalik tagada lasteaiakohad kuni 25le hoius käivale lapsele.

Koostöö Pärnu linnaga Raja Lasteias Tori vallale 44 lasteaiakoha loomisel on esimese aasta põhjal õnnestunud. Hoolimata kõrgemast kohatasust Pärnu linnale kuuluvas asutuses, on valla eraldatud kohad lapsed täis. Teisalt on siiski tegemist vaid valikuvõimalusega – kui vanem soovib lasteaiakohta Tori valla territooriumil, on vald kohustatud seda võimaldama.

Tuginedes analüüsile ja prognoosile, soovib konsultant Tori vallale kujunenud olukorra lahendamiseks ja riskide maandamiseks 2+2 süsteemi. Seda kahes etapis:

- 1. Kahe uue rühma avamine Tammiste piirkonnas ja kahe uue rühma avamine Sauga piirkonnas.**
- 2. Sauga piirkonnas arvestada planeerimise etapis nelja uue rühma vajadusega (projekteerida neli rühma), kuid esialgu rajada ainult kaks rühma.**

Kaalutluse juures on selge ajaline mõõde. Tuleb arvestada, et lähitulevast olemasolevast olukorrast on tarvilik kiire sekkumine. Seega, kui planeerimisfaasis on näha, et praktikas ei ole 2-3 järgneva aasta jooksul võimalik muutusi ellu viia, siis tasub intensiivselt otsida täiendavaid koostöövõimalusi Pärnu linnaga.

Tulenevalt tööalasest pendelrändest on suure osa Tammiste ja Sauga piirkonna elanike jaoks liikumine Pärnu suunal niigi igapäevaelu lahutamatu osa ning lasteaiakohtade paiknemine linnas võib-olla isegi soovitatav. Nii kehtiv kui ka uus KELS eelnõu ei sätesta, et kõik valla lasteaiakohad peavad paiknema omavalitsuse haldusterritooriumil. Samuti on elukoha registreerimine lasteaias- või koolikoha saamiseks soovitud asukohas paraku igapäevapraktika – lapsevanemad otsivad endale ise läbi registriandmetega manipuleerimise sobivamaid lahendusi.

Kasvanud teenusenõudluse tingimustes tekib küsimus, kas on otstarbekas laiendada olemasolevaid lasteaedasisid või rajada uus, kasutada püsivaid või ajutisi lahendusi.

Tammiste piirkonnas uute lasteaiarühmade rajamisel on sisuliselt kaks alternatiivi – rajada uued rühmad (lisaks kooliosale) olemasoleva lasteaia juurde või kohandada Tammiste hooldekodu kasutusest väljas ruumides täiendavad pinnad (lisaks juba valmimisel olevale kahele sõimerühmale). Asukoha ja ligipääsetavuse vaates neil mõlemal olulised erisused puuduvad, pigem on sõimerühmade asukoht Pärnu suunal liikuvatele piirkonna ja küla elanikele isegi paremini ligipääsetav. Köök on olemas Tammiste lasteaia hoones, sõimerühmadele on esialgu kavandatud toidu transport lasteaia köögist (perspektiivis on võimalik osta teenust sisse või rääkida läbi hooldekodu köögiga). Teisalt, hooldekodu hoone kuulub Pärnu linnale. Rendilepingu sõimerühmade paiknemiseks hoones on esialgu sõlmitud kaheks aastaks, esialgu on planeeritud, et sõimerühmad jäävad sinna seniks, kuni uus hoone olemasoleva lasteaia juures valmis saab. Samas on lepingu tingimustes olemas pikendamise võimalus.

Teadmata Pärnu linna võimalusi ja kavatsusi täiendavate pindade rentimiseks hooldekodu kinnistul, võib siiski väita, et olemasolevate pindade kohandamise maksumus kujuneks soodsamaks kui juurdeehituse rajamine olemasoleva lasteaia juurde (kahe sõimerühma kohandamise kulu oli u 200 tuhat eurot).

Sauga piirkonnas uute lasteaiarühmade rajamisel on samuti kaks peamist alternatiivi – rajada uued rühmad Jänesselja lasteaia juurde (lasteaia olemasolevale kinnistule) või ehitada uus lasteaiahoone Eametsa külas.

Jänesselja lasteaia laiendamise kasuks räägib ühest küljest baasinfrastruktuuri, lasteaia saali ja köögi olemasolu. Küll aga võib olemasoleval kinnistul lasteaia õueala jääda nelja uue rühma rajamisel mõnevõrra kitsaks. Eametsa külas puudub vallal hetkel maaomand. Selle soetamine, baasinfrastruktuuri ja lasteaia tegevuseks tarvilike lisaruumide rajamine toob kaasa suurema investeeringuvajaduse ning pikendab investeeringu elluviimise ajaperioodi.

Arvestades, et Sauga piirkonna peamiseks liikumistee on Tallinn-Pärnu maantee, siis piirkonna teiste asustusüksuste laste teenindamise seisukohalt on paremas asukohas Jänesselja lasteaed. Liikumistee Eametsa käib läbi Sauga – Eametsa küla Tallinn-Pärnu maanteega ühendav Nigula tee on peamiseks ligipääsuks osale küla elanikest. Eametsa küla asukoht Sauga jõe käärus on piirkonna kui terviku vaates pigem kõrvaline ning lasteaia põhiklientuur saaks koosneda peamiselt kohalikest elanikest. Teisalt annaks kohale lasteaia (kui kogukonnakeskuse) rajamine täiendava positiivse arengutõuke, kuna tegu on juba arvestatava elanike arvuga ja jätkuvalt kasvava külagaga.

Kehtivate detailplaneeringute järgi on Sauga aleviku Hirvela arenduse realiseerumisel (+320 elamuühikut) elanike arvu kasvu potentsiaal Jänesselja lasteaia vahetus läheduses suurem. Teisalt on tegemist aleviku ainsa planeeringuga, muud ehitustegevust alevikus sisuliselt ei toimu. Eametsa külas seevastu on ehitustegevus hetkel aktiivsem ja mitmekülgsem (nii planeeringualade väljaehitamine kui ka suvilate ümberehitamine). Samas on lisanduvate elanike võimalik arv ilma üldplaneeringu potentsiaali realiseerimata kuni poole väiksem kui Sauga alevikus.

Lasteaedade rajamise (või kapitaalse uuendamise) kogemus Eestis on üldjuhul näidanud, et moodne infrastruktuur täitub ka lastega ehk lasteaia seisukord on asukohaalternatiivide olemasolul oluline valikukriteerium lapsevanemate jaoks. Seega eeldatavalt saab uute pindade ehituse (rühmade rajamise), kuid nende mitte täieliku täitumise korral arvestada ka Pärnu linna elanikest laste tulekuga valla lasteaedadesse. Jätkuva laste arvu kasvu tingimustes ja

olemasoleva lasteaiavaliku mustri juures on kartus, et uus infrastruktuur toob kaasa kohtade suuremahulise vabaks jäämise Jänesselja lasteaia, pigem põhjendamatu.

Sõltumata alternatiivi valikust Sauga piirkonnas ning Tammiste lasteaia olemasolevas asukohas soovitab konsultant püsiva taristu rajamist. Ajutiste lahenduste kasutamise otstarbekuse moodulite rendi näol seab vähemalt lähiperspektiivis kindlasti kahtluse alla valla poolt Tammiste kooli tarbeks läbi viidud hange käesoleva aasta kevadel, mis osutus planeeritust kordades kallimaks.

Kahe lasteaiarühma juurdeehitamisel olemasolevatele hoonetele, on hinnanguline minimaalne pinnavajadus u 300 m² (üldpinda on vähe, asutuse toimimist toetavad muud pinnad on juba olemas). Arvestades planeerimise-ehitamise-sisustamise kogukuluks kuni 2500 eurot m² kohta, on kahe uue rühma rajamise maksumus suurusjärgus 750 000 eurot. Tammiste ja Jänesselja laienduste rajamisel kokku seega 1,5 miljonit eurot.

Uue nelja rühmaga lasteaiahoone pinnavajadus on suurusjärgus 1000 m² (sh köök, saal, personali tööruumid jms). Ehituse kogumaksumus sama hinnaarvestusega on suurusjärgus 2,5 miljonit eurot. Ehitades hoone ka 2+2 meetodil, on esimeses etapis rajatava osa suurus u 2/3 hoone kogupinnast ehk maksumuse suurusjärgus 1,7 miljonit eurot.

Seega on majanduslikust aspektist otstarbekas laiendada olemasolevaid lasteaedu (Tammiste puhul sõltub võimalikest kokkulepetest Pärnu linnaga). Täiendavate rühmade liitumisel olemasolevate organisatsioonidega, on ka lisanduv personalikulu väiksem kui uue asutuse loomisel.

Kahtlemata võib kerkida küsimus valla finantsvõimekuses lähimatel aastatel nii suuri täiendavaid investeeringukohustusi kanda võtta. Haridusvaldkonnas on ootel mitmed suuremad investeeringud, nt Sindi Gümnaasiumi hoone rekonstrueerimine, jätkuvalt on õhus ruumipuuduses Sauga Põhikooli uue hoone rajamise vajadus jmt. Samas oleks 2+2 juurdeehitusena rühma rajamine kujunenud olukorras esmane valla enda poolt kontrollitav, ratsionaalne ja suhteliselt madalate riskidega tegevus.

Teisalt on enne otsuste langetamist siiski soovitav pidada läbirääkimisi Pärnu linnaga, kas lähija keskpikas perspektiivis leidub mõlemale osapoolle kulusid säästvaid lahendusi alushariduse korraldamisel ja teenuse nõudluse rahuldamisel (kuigi olukorras, kus valla lapsed käivad juba lasteaia väljaspool valda võib kaasneda olukord, et need lapsed ei tule tagasi ka valla koolidesse). Juhul kui Pärnu linn tõmbab oma alusharidusteenuste võrku koomale, võiks näiteks kõne alla tulla tühjaks jäävate lasteaiahoonete rentimine Tori vallale. Kui vallal oleks linnas oma enda lasteaia ruumid, siis oleks võimalik neis kehtestada valla kohatasu ja soodustused. Teine võimalus oleks Raja Lasteaia kohta sõlmituga sarnane koostööleping, kus Tori valla lastele tagatakse teatud hulk lasteaiakohtikohti Pärnu lasteaedades.

Kui rahaline kulu ei ole esmatähtis ja on olemas poliitiline soov Eametsa kanti jõuliselt arendada, tuleks valida Sauga piirkonna jaoks lahenduseks uue lasteaiahoone-kogukonnakeskuse rajamine külas.

Igal juhul, positiivse rahvastikuarengu korral, ka pikemas perspektiivis, tagaks 80 (+40) kohta valla lasteaiakohtade kättesaadavuse piisavas mahus. **Kuna suurenenud ja jätkuvalt suurenemas on ka koolikohtade nõudlus, mis püsib ajas pikemalt ka lasteaiakohtade nõudluse vähenedes, on rajatud pindu nii Tammistes kui ka Saugal võimalik perspektiivis kasutada ka algklasside õppeks.**

Kui majanduskeskkond oluliselt halveneb ja elanikkonna sissetulek peatub, on lähiaasta(te)l veel avatud ajaaken algatatud protsesside seiskamiseks. Teisalt nendega algust on vaja peagi ametisse astuval vallavolikogu koosseisul praktilistele probleemidele lahenduste leidmiseks teha.

Laste arvu mõõdukas langus ei oleks suur probleem, kuna hetkel ongi rühmade keskmine täituvus Tammiste, Tori ja Jänesselja lasteaias väga kõrge. Mõnevõrra väiksemad rühmad võimaldavad enam õpetajate poolset individuaalset tähelepanu, paremaid tingimusi erivajadusega lastega tegelemiseks jms.

Lisaks teenusvajaduse rahuldamise küsimusele, jäid konsultandile analüüsi koostamisel silma mõned muud alushariduse korralduse aspektid.

Arengulise erivajadusega laste õpe on valla lasteaedades korraldatud erineval moel. Sindi Lasteaia on avatud tasandusrühm 12-le lapsele. Jänesselja Lasteaia on avatud kaks sobitusrühma, kus käib kokku 6 erivajadusega last ja 2 last on tavarühmades. Üldjuhul on lastel abiks ka tugiisik. Tulenevalt laste koguarvust ei ole uue tasandusrühma loomine esialgu otstarbekas – lapsi ei ole piisavalt. Samas piisava arvu arengulise erivajadusega laste olemasolul on vaja uue tasandusrühma avamist kaaluda, kuuigi selleks vajalike tugispetsialistide leidmine võib osutuda keerukaks. Samas on pedagoogilisest (ka rahalisest) aspektist võib olla mõistlik diskuteerida, kumb moodus on lapse arengu seisukohalt asjakohasem lähenemine. Määratud tugiisiku olemasolu rahastab valdavas osas riik. Üks täiendav täiskasvanu rühmas saab lisaks konkreetsele lapsele toetada ka tegevuste läbiviimist terves rühmas (eriti kui laste arv rühmas on suur).

Juhtimisalasest aspektist on soovitatav kaaluda Tori Kooli ja Tori Lasteaia ühendamist. Samaseid näiteid, kus samaväärse suurusega põhikool ja lasteaed tegutsevad eri hoonetes (ka asukohtades) ühe asutusena, on Eestis mitmeid. Ka mitte oluliselt väiksem Are Kool on nii juba aastaid niimoodi toimetanud. Asutuste ühendamisel on eeldatavalt võimalik saavutada rahalist kokkuhoidu majandamis-, administreerimis-, juhtimis- ja toitlustamisvaldkonnas (jätkates kahe olemasoleva köögi asemel ühega). Seda nii tegevuste efektiivsema korralduse kui ka tööjõukulude arvel. Kvalitatiivse poole pealt võib positiivne mõju avalduda eelkõige asjaolus, et kuna lapsed on samad, siis nt erivajadusega lastele toe korraldamine ja nende üleminek lasteaiast kooli on sujuvam.

Asukohapõhisest aspektist on soovitatav kaaluda hetkel Suigu külas asuva Are Kooli lasteaiaosa ümberpaigutamist Are alevikku kooli juurde. Suurem osa lasteaialapsi on pärit Are alevikust ja selle lähiümbruse küladest - liigub enamus ja kohapeal on vähemus. Lasteaiaühmade olemasolevasse asukohta ei ole logistiliselt mugav liikuda, see ei paikne loogilisel liikumissuunal. Are koolihoones Are alevikus on netopinda enam kui 2300 m². Arvestades olemasoleva koolihoone funktsionaalsust ja õpilaste arvu, ei ole selles piisavalt ruumi kuni nelja lasteaiaühma tarbeks tingimuste kohandamiseks. Lasteaia toomine Arele nõuaks investeerigut juurdeehituse rajamiseks. Kooli õueala on piisavalt avar mänguväljakute rajamiseks.

Analüüsis esitatud andmed ja arutelu on mõeldud ennekõike kujunenud olukorra ja võimalike tulevikuairengute teadvustamiseks vallavolikogu tasandil. Konsultant ei pretendeeri selgeltnägi positsioonile, milliseks kujuneb tegelik rahvastikuareng Tori vallas. Esitatud on metoodikal põhinev võimaliku positiivse tulevikuairengu eeldatava piiri arvestus ja antud sellele oma töökogemusel põhinev hinnang. Kuigi käesolev analüüs keskendus alusharidusele,

juhib konsultant tähelepanu, et demograafilised muutused ja laste arvu kasv mõjutavad samaväärselt üldhariduse korraldust vallas. Palju järeltulevat põlve, sisukat arutelu ja asjakohaseid otsuseid Tori vallale!

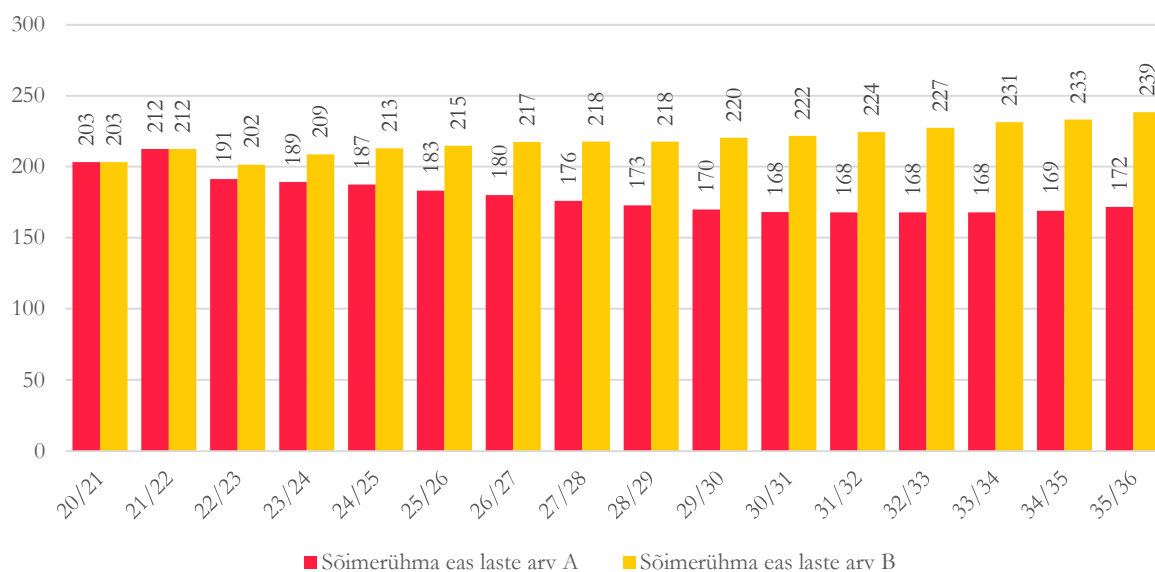
LISAD

Lisa 1. Valla asustusüksused ja piirkonnad

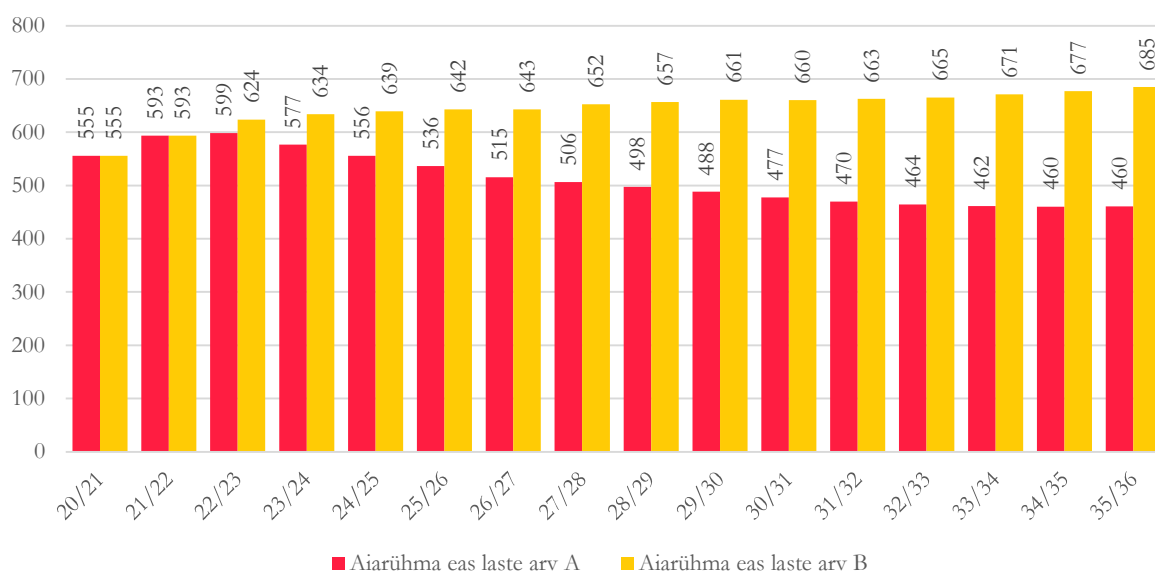
Piirkond	Asustusüksus
Are	Are alevik
	Eavere küla
	Elbu küla
	Kurena küla
	Lepplaane küla
	Murru küla
	Niidu küla
	Parisselja küla
	Päriveri küla
	Suigu küla
	Tabria küla
Sauga	Võlla küla
	Eametsa küla
	Kilksama küla
	Nurme küla
	Räägu küla
Sindi	Sauga alevik
	Sindi linn
Tammiste	Kiisa küla
	Pulli küla
	Rütavere küla
	Tammiste küla
	Urge küla
Tori	Vainu küla
	Aesoo küla
	Elbi küla
	Jõesuu küla
	Kildemaa küla
	Kuiaru küla
	Kõrsa küla
	Levi küla
	Mannare küla
	Muraka küla
	Muti küla
	Oore küla
	Piistaoja küla
	Randivälja küla
	Riisa küla
	Rätsepa küla
	Selja küla
	Taali küla
	Tohera küla
	Tori alevik
	Urumarja küla
	Võlli küla

Lisa 2. Rahvastik ja prognoos piirkondades

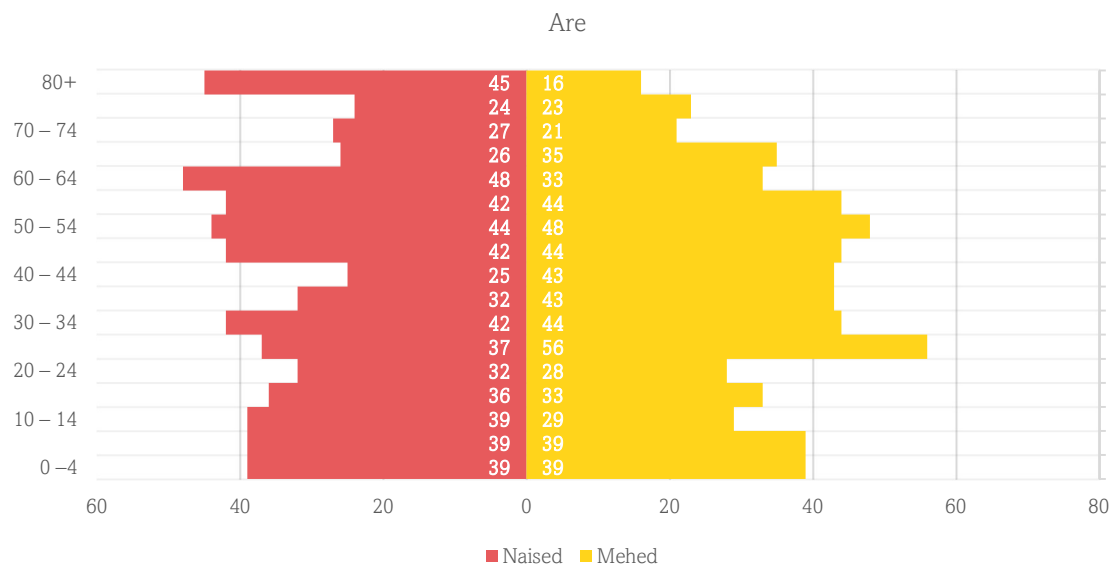
Sõimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos Tori vallas

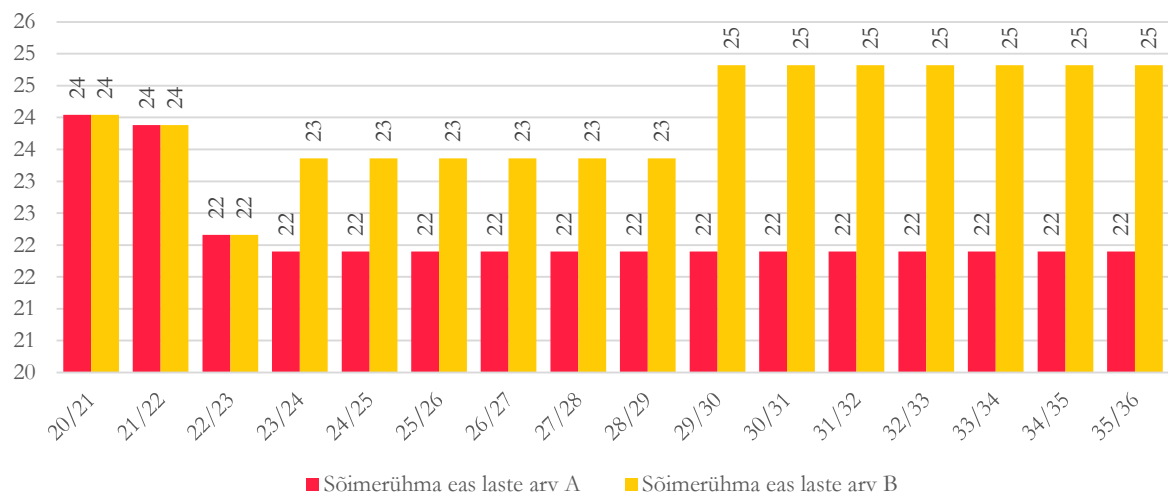
Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos Tori vallas

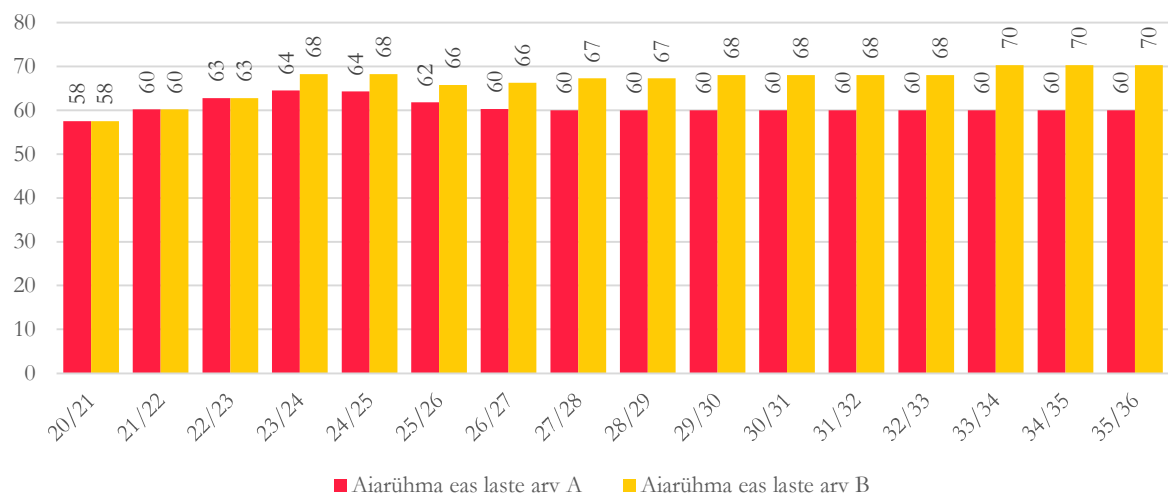
Lisa 2.1 Are piirkond

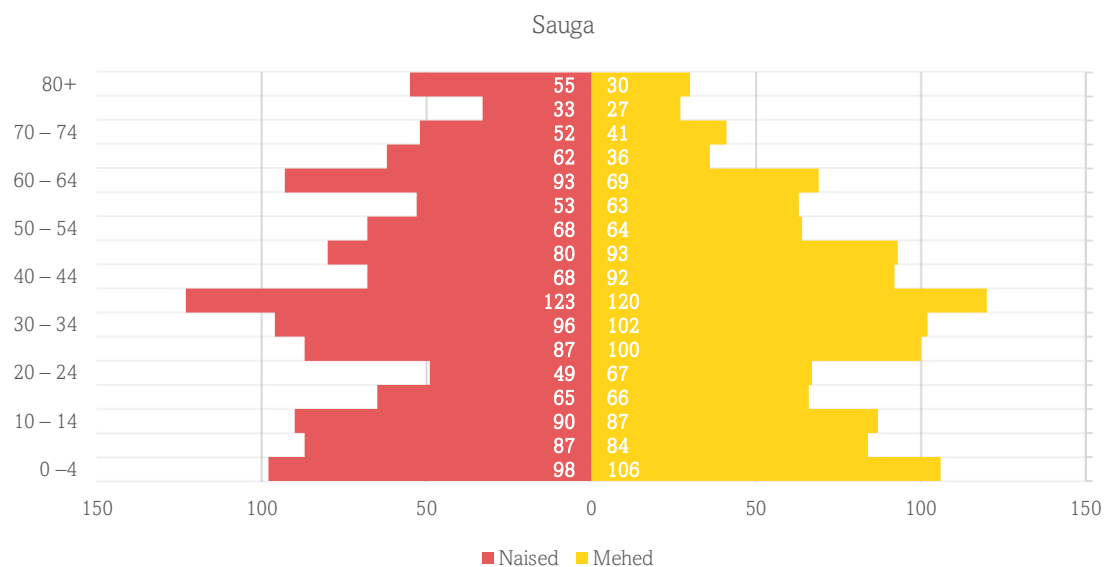
Sõimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos

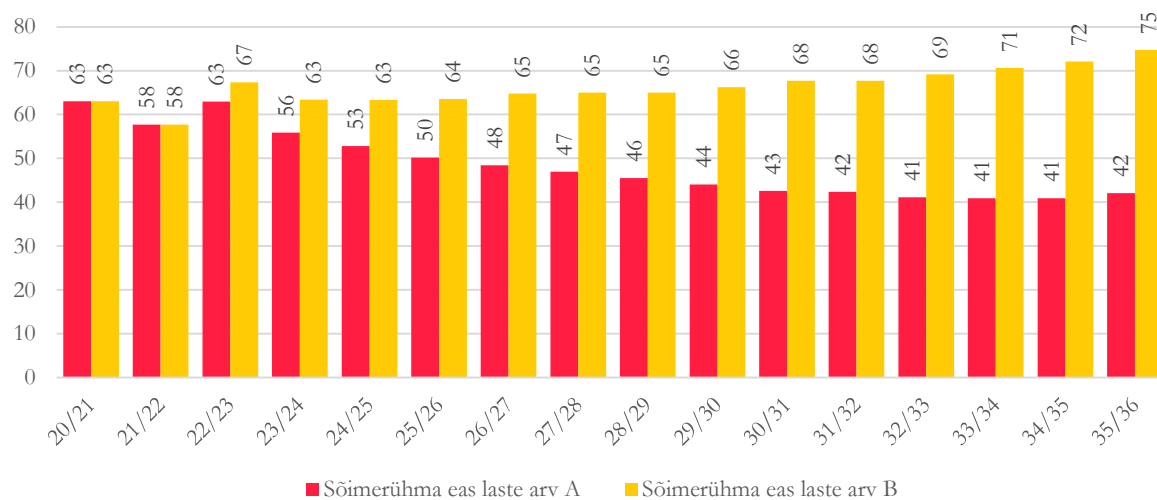
Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos

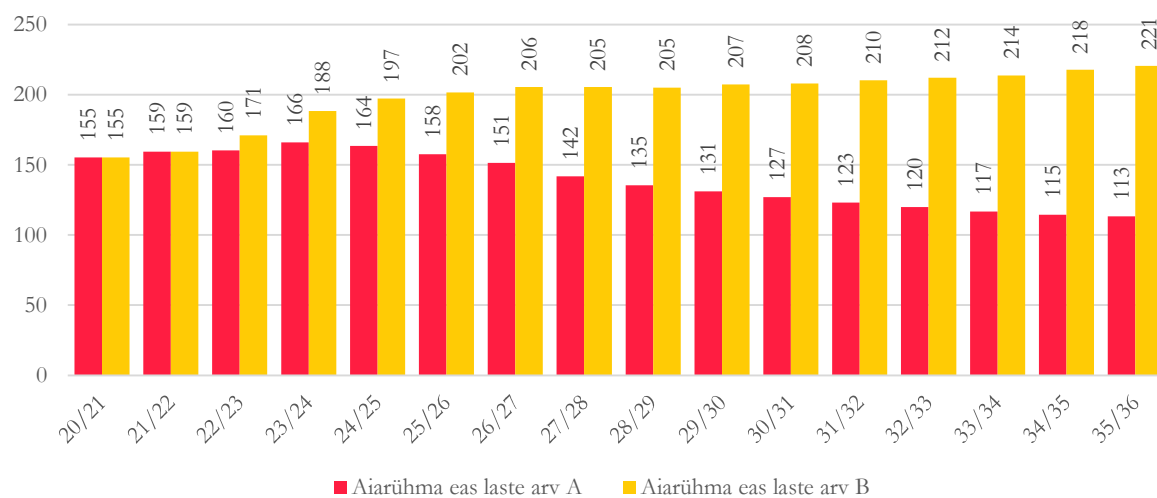
Lisa 2.2 Sauga piirkond

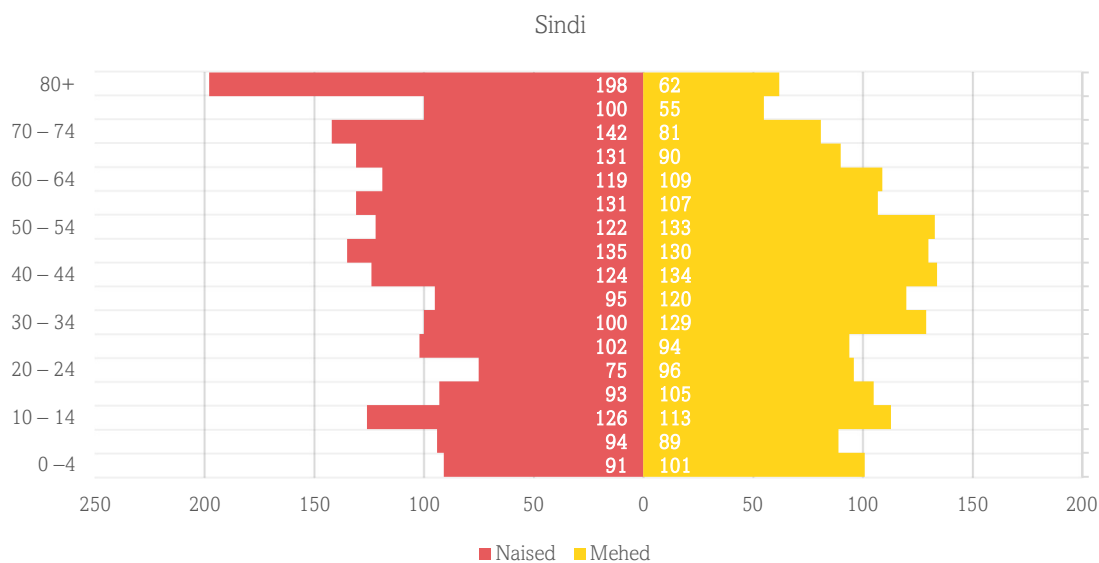
Sõimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos

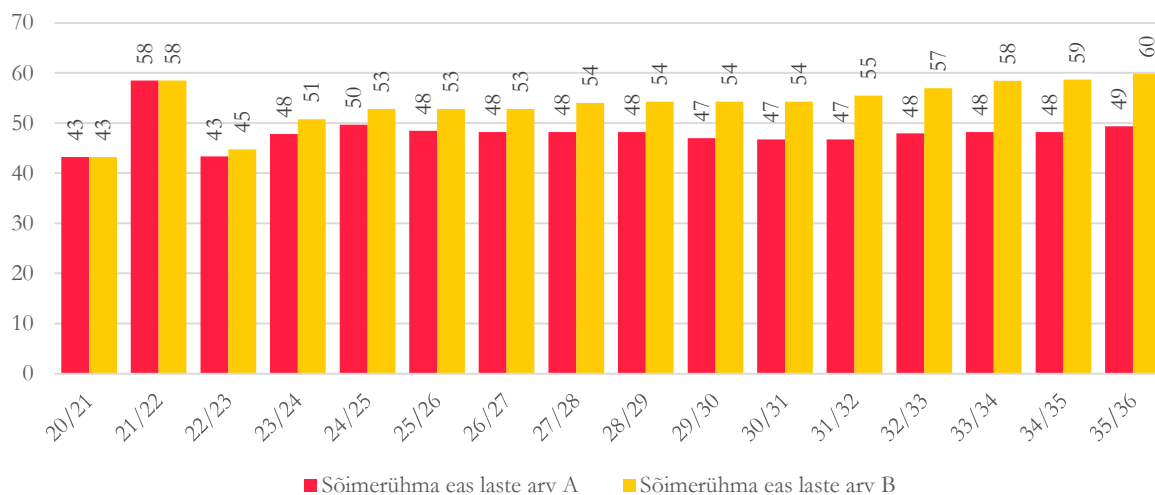
Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos

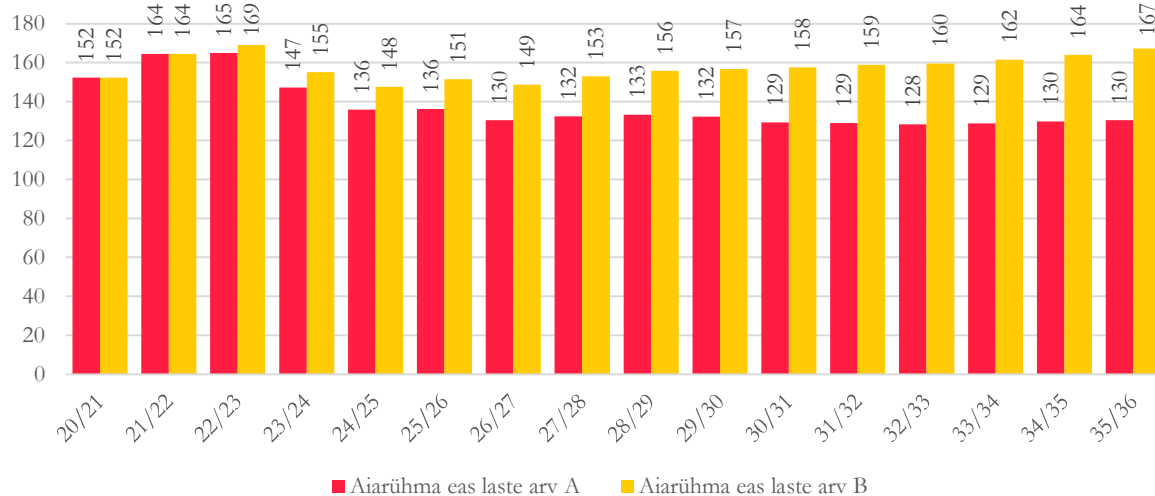
Lisa 2.3 Sindi linn

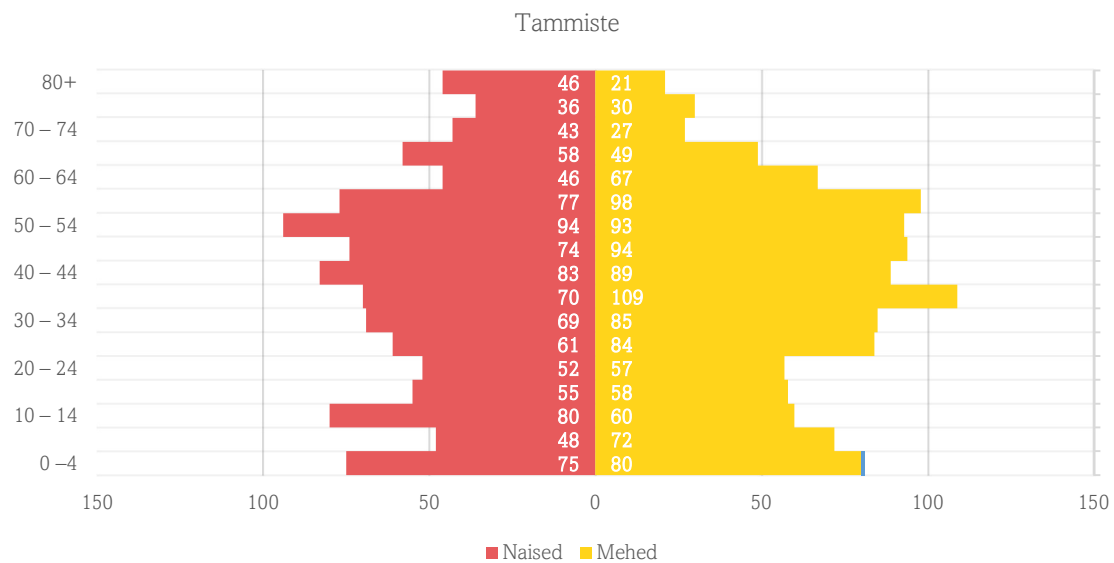
Sõimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos

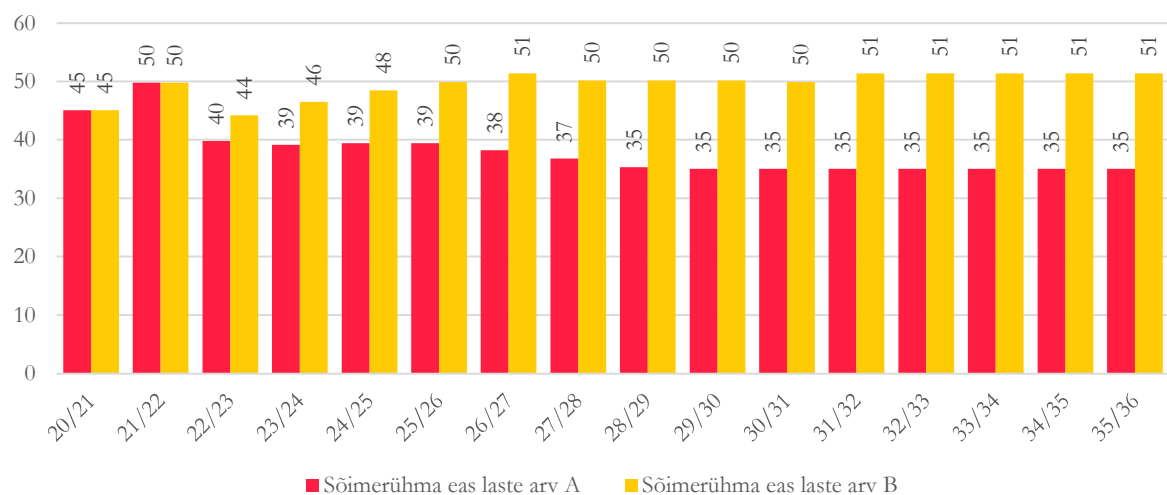
Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos

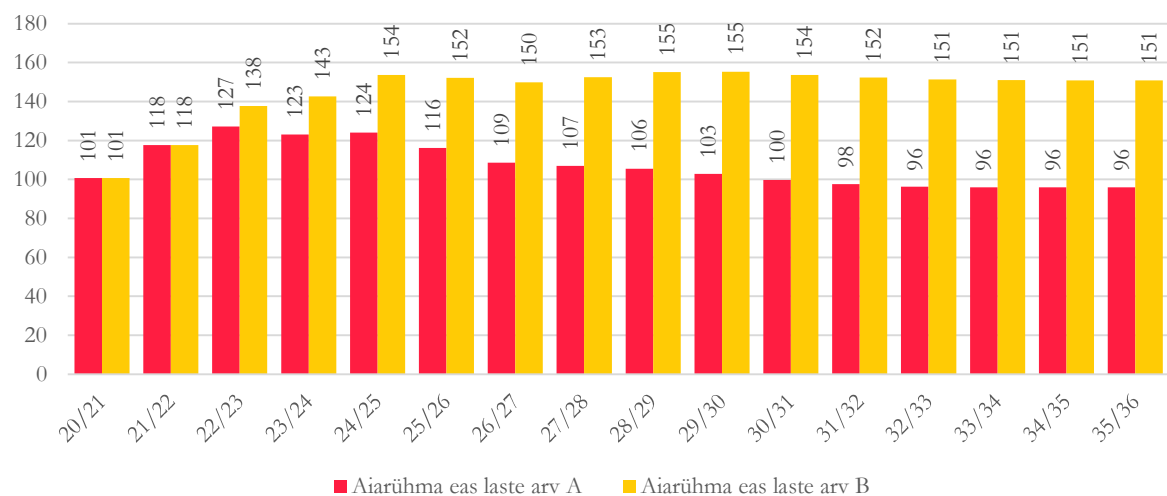
Lisa 2.4 Tammiste piirkond

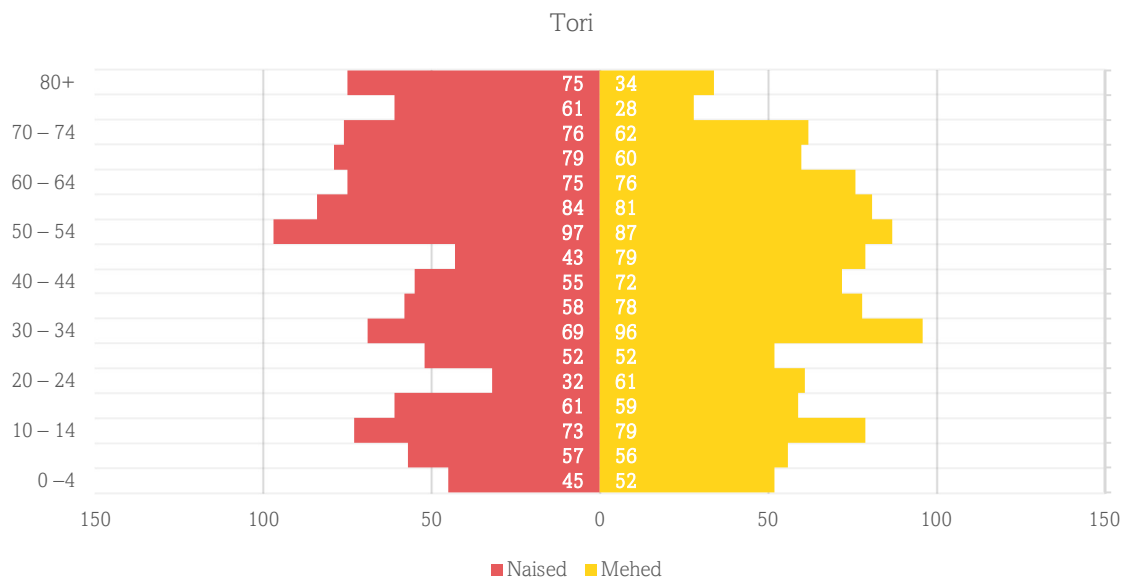
Söimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos

Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos

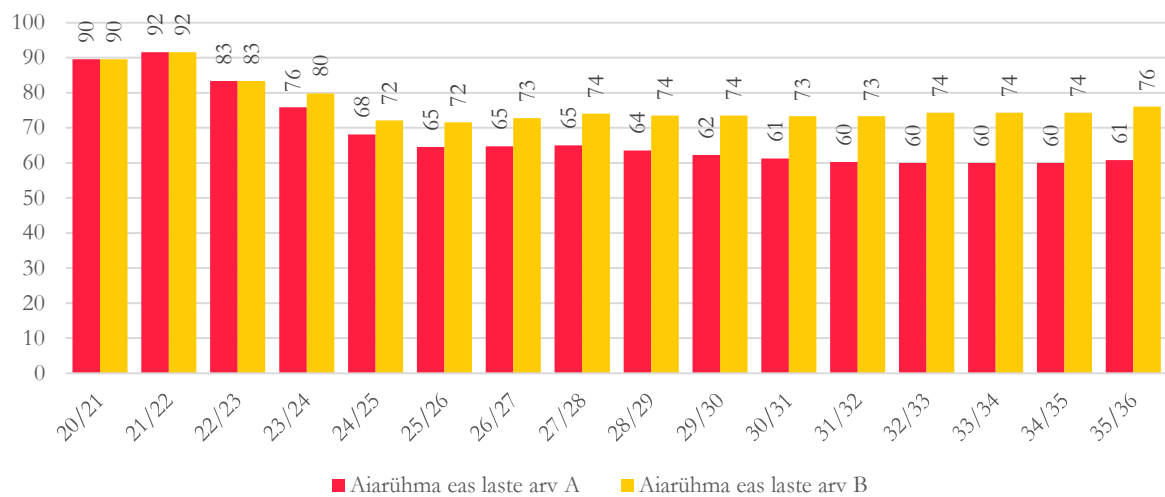
Lisa 2.5 Tori piirkond

Söimerühma eas (1,5-2 eluaastat) laste arvu prognoos

Aiarühma eas (3-6 eluaastat) laste arvu prognoos

Sõimerühm

3-6 aastased lapsed

6-7 aastased lapsed

Liitrühm47